

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

”MESIA E DOM JU INTE”
en studie av *ju*, *väl* och *nog* i ett samtal mellan
ungdomar

Karin Helgesson

Svenska språket, fördjupningskurs 1, 41-60 p.
Höstterminen 2000
Handledare: Elisabet Engdahl

Sammandrag

I tal modifierar vi ofta det vi säger med små ord som *ju*, *väl* och *nog*. Gemensamt för dessa ord är att de inte tillför nytt informationsinnehåll till själva utsagan, utan snarare anger talarens inställning till den. Det har tidigare forskats en hel del kring dessa små ord, som fått skiftande benämningar, till exempel *talaktsadverbial* och *modala partiklar*. SAG, Svenska Akademiens grammatik, kallar dem *modala satsadverbial*.

Jag blev intresserad av att undersöka om dessa ord fungerar så som tidigare forskning visat i ett autentiskt talspråksmaterial, både vad gäller deras funktioner och var i satsen de förekommer. Syftet med denna uppsats är därför att undersöka hur frekventa *ju*, *väl*, *la* och *nog* är i ett så kallat GSM-samtal, vilka funktioner de har där och var i satsen de förekommer.

Samtliga undersökta adverbial är mer frekventa i talspråk än i skriftspråk. *Ju* var mer frekvent i det samtal jag undersökte än i annat jämförbart talspråksmaterial, medan *väl*, *la* och *nog* var ungefär lika vanligt förekommande i det undersökta samtalet som i annat talspråksmaterial.

De funktioner jag fann hos *ju*, *väl* och *nog* överensstämde i stort sett med de iakttagelser tidigare forskare gjort om adverbialens funktioner. Funktionerna hos *ju* kan delas in i tre stora kategorier; **konjunktionella**, **argumenterande** och **samhörighetsskapande** *ju*. Funktionerna utesluter inte varandra. Hos *väl* fann jag huvudsakligen tre funktioner; att ange **sannolikhet**, att söka **återkoppling** och att **mildra en värdering**. Flera funktioner som tidigare forskare funnit hos *väl* och *nog* kunde jag inte finna i materialet, troligen därför att materialet var litet. I det undersökta samtalet har jag bara funnit belegg för *nog* placerat i satsens mittfält, och alla utom ett har som funktion att **ange ovisshet**. Det användes dessutom för att **mildra en värdering**.

I 98% av *ju*-satserna och i samtliga *väl*- och *nog*-satser var det undersökta adverbialet placerat i satsens mittfält efter det finita verbet och före eventuella övriga satsadverbial.

Funktionerna hos *ju*, *väl* och *nog* verkar vara stabila eftersom de inte tycks ha förändrats sedan 1970-talet då de undersökts av tidigare forskare. Möjligen kan *ju*, åtminstone i fasta kombinationer som *de e ju*, vara på väg att få en samtalsstrukturerande funktion.

Genom att placera samtliga *ju*-, *väl*-, och *nog*-satser i ett satspositionsschema har jag kunnat finna flera intressanta talspråkliga drag i materialet, som återanvändande av vissa sekvenser och att utbrytningskonstruktioner är vanliga efter *de e* följt av *ju*, *väl* eller *nog*.

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	1
1.3 Avgränsningar	1
1.4 Metod	1
1.5 Material	2
2. Forskningsöversikt	3
2.1 Tidigare forskning om talaktsadverbial och partiklar	3
2.2 Tidigare samtalsforskning	7
2.3 SAG om modala satsadverbial	10
2.4 Sammafattning av forskningsöversikten	12
2.4.1 <i>Ju</i>	12
2.4.2 <i>Väl</i>	13
2.4.3 <i>Nog</i>	14
3. Undersökning	14
3.1 Hur frekventa är <i>ju</i> , <i>väl</i> , <i>la</i> och <i>nog</i> ?	15
3.2 Adverbialens funktion	16
3.2.1 Funktioner hos <i>ju</i>	16
3.2.2 Funktioner hos <i>väl</i>	18
3.2.3 Funktioner hos <i>nog</i>	19
3.3 Funktioner i materialet	19
3.3.1 Konjunktionellt <i>ju</i>	19
3.3.2 Argumenterande <i>ju</i> .	20
3.3.3 Samhörighetsskapande <i>ju</i> .	23
3.3.4 Multifunktionella <i>ju</i>	24
3.3.5 <i>Väl</i> i materialet	25
3.3.6 <i>Nog</i> i materialet	27
3.4 Adverbialens plats i satsen	29
3.4.1 <i>Ju</i> i satsen	29
3.4.2 <i>Väl</i> i satsen	32
3.4.3 <i>Nog</i> i satsen	32
3.4.4 Samförekomster av <i>ju</i> , <i>väl</i> och <i>nog</i>	32
4. Diskussion	33
4.1 Har funktionerna hos <i>ju</i> , <i>väl</i> och <i>nog</i> förändrats?	33
4.2 Går det att använda satspositionsschema på talspråksmaterial?	35
Litteraturförteckning	38

Bilagor:

Bilaga 1: Transkriptionsnyckel

Bilaga 2: Samtliga *ju*-, *väl*-, och *nog*-satser i satspositionsschema

1. Inledning

1.1 Bakgrund

När vi talar modifierar vi ofta det vi säger med hjälp av små ord som till exempel *ju*, *väl*, *la*, och *nog*. Många gånger sker det närmast omedvetet i försök att mildra effekten av det vi säger och ställa in oss på samma våglängd som den vi samtalar med. Det har tidigare forskats en hel del om dessa små ord, som Svenska Akademiens Grammatik (SAG) kallar **modala satsadverbial** (SAG 4:95 ff). Jag är intresserad av att undersöka hur dessa små ord uppträder i autentiskt talspråk. Fungerar de på det sätt som tidigare forskning visat? Dessutom vill jag undersöka var i satsen de uppträder. För att kunna studera detta kommer jag att gå igenom ett samtal i det så kallade GSM-materialet, ett inspelat material där gymnasister diskuterar musik.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur frekventa de modala satsadverbialen *ju*, *väl*, *la* och *nog* är i ett GSM-samtal, vilken funktion de har samt var i satsen de uppträder.

1.3 Avgränsningar

För att kunna hålla uppgiften inom ramen av en C-uppsats begränsar jag undersökningen till tre modala satsadverbial, *ju*, *väl* (med underavdelningen *la*, som kan förmodas uppträda i ett material inspelat i Göteborg) och *nog*. Jag har också valt att detaljstudera ett samtal, där jag både ser på adverbialens funktion och på dess plats i satsen. Däremot kommer jag inte att genomföra någon djupgående analys av argumentationsstrukturen. Denna studeras ingående på GSM-materialet som helhet i en kommande avhandling av Karolina Wirdenäs.

1.4 Metod

Jag kommer att studera materialet, räkna antalet av ovan nämnda modala satsadverbial samt försöka analysera var de uppträder i satsen med hjälp av satslösning. Jag tänker också se efter i vilken sorts yttranden adverbialen står, vilken funktion satsadverbialen har i de olika fallen och vilken funktion satsen har i sammanhanget.

1.5 Material

Som underlag för undersökningen har jag använt ett samtal från det så kallade GSM-projektet, som sedan 1997 bedrivs vid Göteborgs universitet. GSM står för Gymnasisters språk och musikvärldar. Projektet är ett samarbete mellan institutionen för svenska språket och institutionen för musikvetenskap. Hela materialet består av 27 inspelade samtal, där grupper om tre till sex gymnasister under ledning av en samtalsledare diskuterar musiksmak och musikvanor. Projektet har haft två syften, att undersöka ungdomars musikvanor och att undersöka deras språk. Det senare syftet har dock inte de deltagande ungdomarna varit medvetna om. Hade de varit medvetna om att deras språk studerades skulle risken varit stor att de vaktat på sitt språk och inte talat naturligt. Eftersom diskussionen varit tämligen fri och rört ämnen som engagerat ungdomarna kan man nu anta att de talat som de brukar och att det därmed är ett autentiskt talspråksmaterial.

I undersökningen har grupper från såväl teoretiska som praktiska program ingått. Samtalsdeltagarna inom varje grupp har varit bekanta med varandra sedan tidigare. Grupperna kommer både från innerstadsskolor och förortsskolor. En del grupper har bara haft manliga deltagare, en del bara kvinnliga och en del grupper har varit blandade. Diskussionerna har gått till så att samtalsledaren spelat nio olika musikstycken inom skilda genrer för samtalsdeltagarna och därefter låtit dem diskutera musiken utifrån i förväg bestämda frågor. De nio musikstyckena och genrerna är: Kent, *Krä*m, svensk indie-pop, Beatles, *She loves you*, pop, Mozart, *Symfoni nr 40*, klassisk musik, *Refused*, *Rather be dead*, hardcore, Sven-Ingvars, *Mörka ögon*, dansbandsmusik, John Wilhelm Hagberg, *Kan du vissla Johanna*, trettiotalsschlager, Fugees, *Fugee-la*, hip-hop, 2 unlimited, *No limit*, techno, Lisa Ekdahl, *Vem vet*, vis-pop. Frågorna är: *vad är det för musikgenrer*, *vad tycker de om musiken* och *varför tycker de så*, *vem/vilka kan tänkas lyssna på musiken* och *hur skulle de beskriva musiken i fråga för sina kompisar*.

För detta uppsatsarbete har jag arbetat med band 21, som jag dels lyssnat på och dels läst i en transkriberad form. (Transkriptionen är utförd av K. Wirdenäs.) I samtalet på detta band deltar tre flickor från ett teoretiskt program på en innerstadsskola i Göteborg. Eftersom deltagarna i projektet skall vara anonyma kallar jag dem Sanna, Sonja och Stina i mina exempel. I en av exempelmeningarna nämns namnet på flickornas skola, vilket jag har bytt ut mot X-skolan. Samtalsledarens inlägg har jag valt att inte analysera, eftersom hon har varit medveten om att även språket studeras och därmed kan tänkas tala annorlunda än annars. De kan däremot förekomma i exemplens kontext. När jag presenterar exempel från materialet har jag följt transkriptionen, och för

full förståelse av denna hänvisar jag till transkriptionsnyckeln i bilaga 1.

2. Forskningsöversikt

Det har skrivits en del om de modala satsadverbialen *ju*, *väl* och *nog* tidigare, även om de fått skiftande benämningar, som talaktsadverbial och modala partiklar. Utgångspunkten skiljer sig också en del mellan olika forskare. I det första avsnittet i forskningsöversikten behandlar jag forskare som använt antingen konstruerade eller autentiska, men tillrättalagda exempel. Ingen av dessa forskare nämner varifrån de har tagit sina exempel, men man kan anta att de har lyssnat på sin omgivning och själva funderat över olika situationer där adverbialen kan användas. Gemensamt för deras exempel är att de är entydiga. Varje funktion illustreras av ett eller ett par exempel som visar på den nämnda funktionen och ingen annan, och exemplen presenteras också utan kontext.

En annan utgångspunkt för forskningen av adverbialen är den som behandlas i det andra avsnittet. Här har en forskare utgått från ett autentiskt, inspelat material och undersökt hur adverbialen fungerar just i just detta material, och presenterar exemplen i sina sammanhang.

I ett tredje och sista avsnitt tar jag upp SAG:s beskrivning av adverbialen. SAG-författarna tycks ha valt en medelväg. De bygger dels på autentiskt material från talsyntaxundersökningen i Lund, dels på av redaktionen avlyssnade eller konstruerade exempel. Deras exempel är dock som regel entydiga och utan kontext. SAG lägger också större vikt vid att beskriva adverbialens plats i satsen än de övriga forskarna.

När jag i följande avsnitt presenterar exempel från de olika forskarna har jag strukit under de aktuella adverbialen.

2.1 Tidigare forskning om talaktsadverbial och partiklar.

Lars-Gunnar Andersson beskriver i två uppsatser, *Talaktsadverbial* (1976) och *Talets signalord* (1987) de så kallade talaktsadverbialen, alltså adverbial som snarare anger något om själva talakten än om det faktiska innehållet i satsen. Han tar där upp den lilla klass av adverbial i svenskan som kan förekomma som det första av tre adverbial i rad. Till denna grupp hör *ju*, *väl* (med den regionalt förekommande varianten *la*) och *nog*. *Väl* och *la* anger enligt Andersson att talaren håller innehållet i satsen för sant men att han för säkerhets skull ändå ber lyssnaren verifiera det. Dessa små ord fungerar därmed entydigt som talaktsadverbial. Värre är det med *ju*. Enligt Andersson är det svårt att dra gränsen mellan *ju* och satsadverbial som *naturligtvis* och *säkert*. De

ger i växlande grad uttryck för talarens personliga uppfattning, och frågan är då vilka som ska betraktas som talaktsadverbial och vilka som ska betraktas som övriga satsadverbial.

Stina Borgstam behandlar i uppsatsen *Nog är tillräckligt* (1977) användandet av modaladverbet *nog*. Hon argumenterar där för att *nog*, som i lexikon ofta ges två olika betydelser, i själva verket alltid skulle ha grundbetydelsen *tillräcklighet*. Borgstam påpekar dock gradskillnader mellan olika *nog*, som en åhörare förstår genom intonationen och genom *nogs* placering i satsen. Sålunda finns det alltså en skillnad mellan *Max äter inte nog*, (1977: 219) där Max alltså inte äter tillräckligt mycket, och *Max äter nog inte* där talaren bedömer det som troligt att Max inte äter. Dessutom finns det enligt Borgstam ett tredje *nog*, som i satsen *Max äter nog!*. Här är talarens visshet om att Max verkligen äter större än i satsen *Max äter nog*. Står *nog* först i satsen ger talaren uttryck för större visshet än om *nog* står efter det finita verbet. I satsen *nog äter Max* är talaren sålunda mer säker på sin sak än i satsen *Max äter nog*.

Karin Aijmer har också uppmärksammat de så kallade talaktsadverbialen i flera uppsatser. I uppsatsen *Partiklarna ju och väl* (1977) konstaterar hon i inledningen att *ju* och *väl* är modala element som liksom andra element som betecknar epistemisk modalitet (alltså modalitet som anger hur sann utsagan är) har två olika användningar. Den ena är att ange vad för slags evidens som ligger till grund för ett påstående. Den andra är att uttrycka hur säker talaren är på att påståendet är sant, alltså om han bara tror eller säkert vet att det är som han säger. Aijmer har undersökt vilka olika funktioner *ju* och *väl* kan ha. *Ju* uttrycker enligt Aijmer talarens åsikt att något är självklart. Den modala funktionen hos *ju* blir då att visa att talaren är övertygad om något, och används då talaren vill protestera mot vad åhöraren påstår eller "rätta" honom, som i exemplet:

Du tycker inte om jordgubbar. - Det gör jag ju. (1977: 207).

Ju kan även användas för att talaren vill uttrycka att det finns ett samband mellan den sats som innehåller *ju* och tidigare talhandlingar. Som exempel på detta anger Aijmer satserna:

Du kan inte gå ut. Det regnar ju. (1977: 207)

Du kan inte gå bort i den här klänningen. Den är ju omodern (1977: 208).

Satserna med *ju* både förklarar de föregående satserna och mildrar den brutala effekt de kan ha. *Ju*-satsen kan alltså, som i det sista exemplet, också användas som en artighetsmarkering.

Ju kan även användas i satser där talaren inte anger ny information, utan syftar på något som åhöraren redan vet eller som är allmänt känt. *Ju* kan då användas för att påminna åhöraren om något, som i exemplet

Du kan ju öppna dörren om det blir varmt (1977: 208).

Ju kan enligt Aijmer också tjäna syftet att bekräfta samhörighet mellan talare och åhörare. Genom att stoppa in ett *ju* i satsen markerar talaren att han vet att åhöraren redan har kunskapen och att detta är självklart för dem båda. Därmed kan talaren visa artighet eller solidaritet eller försöka undvika förlägenhet och konflikt.

En närbesläktad funktion hos *ju* är att signalera att något är allmänt känt och bara tjänar som bakgrund till det fortsatta resonemanget. Aijmer ger exemplet:

Wittgenstein skrev ju Tractatus innan han skrev Filosofische Untersuchungen. Det är anmärkningsvärt att verken skrevs i denna ordning. (1977: 209)

I vilken ordning verken skrevs förutsätts av talaren vara allmänt känt. Den nya informationen är att det är anmärkningsvärt att verken skrevs i denna ordning.

Ju kan dessutom enligt Aijmer användas i manipulativt syfte. Genom att stoppa in ett *ju* i satsen ger talaren intrycket att något är allmänt känt och därmed kan åhörarens attityd till ämnet påverkas.

Som sista funktion hos *ju* anger Aijmer den retoriska funktionen. Den retoriska funktionen hos *ju* är att visa att åhöraren borde veta något, trots att den bär sig åt som om den inte visste det. En retorisk *ju*-sats kan tolkas som förebråelse eller kritik, som i Aijmers exempel:

Du har ju inte diskat, fast du lovade. (1977: 210).

Ju kan också, enligt Aijmer, uttrycka självförebråelse, som i satsen

Där är du ju. (1977: 210).

Talaren borde ha sett vederbörande tidigare, och genom *ju* markerar han att han är medveten om det.

Även *väl* har enligt Aijmer flera funktioner. Dess modala betydelse är att ange att det är rimligt eller möjligt att en viss omständighet är sann. *Väl* implicerar att talaren gör förbehållet att påståendet skulle

kunna vara falskt, även om han bedömer det som troligare att det är sant.

Liksom *ju* har *väl* en retorisk funktion. Med ett *väl* i satsen kan talaren uppmana åhöraren att medge något, hålla med om något eller förstå något. Talaren utgår då från att lyssnaren har kunskap om det aktuella ämnet. Med *väl* signalerar talaren också att han själv är osäker. En påståendesats med ett *väl* kan därför påminna om en fråga.

Väl kan också användas i satser som tolkas som uppmaningar, till exempel:

Du ger mig väl näsduken? Du kan väl låna mig en tia? (1977: 213).

Väls funktion är då att talaren vädjar till åhöraren att instämma eller att korrigera honom om han har fel.

Användandet av *väl* har alltså med artighet att göra. Genom att stoppa in ett *väl* i en påståendesats mildras det burdusa i satser som:

Det hade du väl kunnat förstå. (1977: 214).

Väl kan emellertid också användas för att uttrycka reservation, förbehåll eller motvilligt agerande. Det kan ange att talaren inte vet något exakt, som i exemplet:

Det befann sig väl tio poliser i huset. (1977: 214).

Det kan också användas i svar på frågor där den tilltalade inte kan eller vill svara exakt. Genom *väl* kan den tilltalade markera sin ovillighet att svara eller antyda att han har en annan åsikt än den efterfrågade, som i exemplet:

Är Stina söt? -Ja, det är hon väl. (1977: 215).

Väl kan också uttrycka ett motvilligt åtagande, som i exemplet:

Kan du hjälpa mig med disken? - Det kan jag väl göra. (1977: 215).

I uppsatsen *Några talaktsfunktioner hos adverb i svenskan* (1979) tar Aijmer förutom *ju* och *väl* även upp *nog*. Hon visar där att *nog* både kan beteckna säkerhet och ovisshet. Med hänvisning till Borgstam argumenterar Aijmer för att *nog* då det står initialt och betonas betecknar säkerhet, och kan användas för visa att talaren endast motvilligt accepteras det som sägs, som i exemplet:

Nog är jag gammal men inte senil (1979: 8).

Är *nog* obetonat och placerat efter verbet fungerar det som en partikel och uttrycker osäkerhet, som i exemplet:

Han kommer nog. (1979: 8).

Att *nog* kan uttrycka osäkerhet snarare än visshet kan enligt Aijmer förklaras med en konversationsregel, som säger att om man säger mer än nödvändigt uppfattas utsagan som osäkrare än om den bara består av ett rent påstående. Aijmer syftar här på Paul Grice (1989), som formulerat ett antal konversationsregler som vi som talare följer utan att egentligen vara medvetna om det själva. Bryter någon mot dem, blir vi dock medvetna om att något inte stämmer. En av hans regler handlar om kvantitet, att vi ska säga just så mycket som behövs för att ge den nödvändiga informationen, varken mer eller mindre. Ger vi för lite information förstår inte lyssnaren vad vi menar, ger vi för mycket kan vi paradoxalt *nog* verka osäkra och låta som om vi försöker övertyga både oss själva och andra. Ett *nog* för mycket kan alltså få utsagan att låta osäker.

2.2 Tidigare samtalsforskning

Den som kanske mest ingående undersökt hur de modala satsadverbialen fungerar i praktiken är Mats Eriksson. I uppsatsen *Ju, väl, så, va, alltså - En undersökning av talaktsadverbial i stockholmskt talspråk* (1988) har han undersökt hur talaktsadverbialen används i några inspelade talsituationer. Hans material består av dels en diskussion om fri abort mellan några gymnasieelever 1975, dels av två intervjuer från 1969 där en kvinnlig forskare intervjuar en tjänsteman och en grovarbetare om deras hemförhållanden. Mats Eriksson har alltså inte konstruerat några hypotetiska exempel, utan undersökt hur talaktsadverbialen fungerar i en reell samtalssituation. Han har då funnit att de olika adverbialen har flera olika funktioner.

Ju är i Erikssons undersökning det mest förekommande talaktsadverbialet och står för 40% av beläggen. I diskussionsmaterialet används *ju* ofta i argumenterande satser. Detta beror enligt Eriksson på att en av de vanligaste funktionerna hos *ju* är klargöra sammanhang mellan olika yttranden. I ett yttrande som Erikssons exempel 3

o även om man är för abort alltså så de e klart då finns de väl vissa fall då man e emot de också va - så man de e ju en ruskig grej (1988: 93)

utgör *ju*-satsen ett argument till det som sagts i den tidigare satsen, och det är *ju* som binder samman satserna. Argumentationen byggs alltså upp med hjälp av satser som binds samman av *ju*. *Ju* kan också ha

funktionen att uttrycka självklarhet baserad på egen och delad erfarenhet, att uttrycka personlig övertygelse och att markera att meningen som *ju* ingår i utgör en invändning.

Genom att *ju* uttrycker självklarhet kan det signalera att talaren har goda skäl för att påstå något, antingen genom sakkunskap eller också genom någon slags moralisk rätt. I sammanhang där rätt och fel diskuteras kan då den egna åsikten om vad som bör vara rätt få tyngd genom ett *ju*. I värderande satser ger alltså *ju* uttryck för talarens övertygelse.

Den vanligaste användningen av *ju* i diskussionsmaterialet var dock enligt Eriksson att ge tyngd åt argument där talaren talar om sakförhållanden som han egentligen inte har tillräckligt kännedom om. I exemplet nedan har gymnasisten inte någon personlig erfarenhet av att vara ung och ha barn, men tycker sig låta vederhäftig genom att använda *ju* i satsen:

E: man får *ju* springa/man får *ju* springa hos kuratorer o dom sitter *ju* o totalt snackar ner en va (1988: 93)

Inte minst används *ju* i invändningar. *Ju* ger inte bara tyngd åt argumenten, det har också en påminnande funktion. Genom att sätta in ett *ju* visar man sin motpart att denne glömt något i sin argumentation. Invändningen får dessutom extra tyngd om *ju* placeras sist i satsen. Detta medför enligt Eriksson ofta att *ju* dubbleras, som i följande exempel: (nr 6a)

A: du kände aldrig den personen i fråga
/.../

B: man har *ju* inte större rätt å döda en en person man inte känner än en person som man känner *ju* (1988: 94)

Placering av *ju* sist i satsen förekommer oftast i invändningar som gör mot ett värderande eller normativt påstående. *Ju* kan också användas i invändningar som inte tillför något nytt sakinnehåll utan bara negerar föregående påstående, som i Erikssons exempel 7A:

A: ja men du hon dödar *ju* aldrig en unge
B: jo det gör hon *ju* (1988:94)

Här är det just *ju* som signalerar att talaren vill protestera mot det sagda.

I de båda intervjuerna Eriksson undersökt fungerar *ju* något annorlunda. Argumentationen är inte så viktig här som i diskussionen, utan *ju* uttrycker främst självklarhet baserad på egen erfarenhet, reservation och lågt engagemang. *Ju* uttrycker dessutom logiska samband mellan

två yttranden. Ett särskilt fall av detta som Eriksson tar upp är när en sats med *ju* följs av en sats som inleds av *så att*, som i hans exempel nr 13 A:

- I: å va va orsaken till att ni flyttade därifrån
S: ja dels att vi vart bekanta frugan å ja å sen fick vi ju jäntan då så att det vart lite trångbott.
(1988:96)

Ju markerar här att den första satsen beskriver orsaken till innehållet i den andra satsen, och den *så att*-inledda satsen beskrivs som en konsekvens av *ju*-satsen. Genom att sätta in ett *ju* signalerar talaren att denna sats ska förmedla nödvändig bakgrundsinformation till det som kommer att sägas i nästa sats.

Även *väl* har flera olika funktioner i det material Eriksson har undersökt. Utöver den konventionella betydelsen att uttrycka att talaren inte vet om satsens innehåll är sant men håller det för sannolikt används *väl* i diskussionsgruppen också för att uttrycka invändning, som i exempel 16:

- D: de e fel av killen tycker jag
B: de e väl lika mycket fel av tjejen ju (1988:98)

Dessutom används det för att uttrycka mildrande och för att begära att lyssnaren skall instämma.

I intervjuerna används *väl*, förutom i den konventionella betydelsen, för att uttrycka lågt engagemang, inexakthet och mildrande av värdering.

I Erikssons undersökning används *nog* nästan enbart i intervjuerna. De används då oftast i meningar som rör egna handlingar och känslor eller i svar på frågor. När *nog* står på satsadverbialets plats i satsen uttrycker det att talaren är relativt men inte helt säker på att det han säger är sant, som i exempel 43 A:

- I: m ja om ni fick välja helt fritt om ni alltså hade möjlighet att arbeta i princip var som helst å kunde å kunde bestämma var ni skulle bo å hur hur skulle ni bo då
S: jaa
då flytta ja nog överhuvudtaget från stan (1988: 109)

Står *nog* i stället främst i satsen är talaren säkrare på sin sak, och det betecknar enligt Eriksson "visshet snarare än sannolikhet" (1988: 109), som i exempel 44 a:

- I: mm tycker ni att de e tillräckligt ordnat me me möjligheter till fritidsaktiviteter i Farsta

S: ja
nog räckesrom för dom behov ja har (1988: 109).

När *nog* modifierar verbet *tror* och inte hela satsen uttrycker det också snarare visshet än sannolikhet, eftersom talaren bör vara ganska säker på att han tror som han tror:

S: vi har väl haft tur som har kommit ti de område vi
bor i å där tror jag nog de e rätt god boendemiljö
(1988: 109).

När talaren vill mildra en åsikt kan han också använda *nog*, som i exempel 46 b:

I: om ni hade fått vara me från början å bestämma hur
hadesre sett ut då
S: tja ja tror inte...
/.../
I m men om ni hade haft möjlighet om ni hade fått önska er
S: nog tycker ja rom ha kunna sluta förr å bygga härute
(1988: 110).

Detta är enligt Eriksson skälet till att *nog* så oftast används i svar på frågor.

2.3 SAG om modala satsadverbial

SAG behandlar *ju*, *väl* och *nog* i kapitlet om satsadverbial (SAG 4:114 ff). *Ju* är enligt SAG ett obetonat adverbial som kan placeras främst av adverbialen i mittfältet. Det kan i talspråk också förekomma som finalt annex eller final dubblering, men kan aldrig stå som fundament eller initialt annex. *Ju* kan alltså stå sist i satsen, men inte först. Det står framförallt i deklarativa huvudsatser med påståendefunktion. (En deklarativ huvudsats är en sats som inte har något frågeord i satsbasen och som har FA-ordföljd.) *Ju* kan också användas i bisatser där talaren hävdar eller förutsätter att innehållet är sant.

Grundbetydelsen hos *ju* är enligt SAG att hänvisa till en källa som lyssnaren har tillgång till. Talaren antas då förutsätta att lyssnaren har andra vägar att ta reda på om innehållet i satsen är sant än genom att bara lita på lyssnaren. Det vanligaste källan som talaren då hänvisar till är lyssnarens egen erfarenhet. Genom ett *ju* markerar talaren att satsens innehåll är självklart. Satser med *ju* i fungerar därför ofta som sidoanmärkningar.

Ju-satsen kan användas för att förklara något, som i exemplet

De är hemma. Det lyser ju i fönstret (SAG 4:115),

där *ju*-satsen förklarar varför man kan dra slutsatsen att de är hemma. Man kan också använda en *ju*-sats för att kontrollera att det som sägs är bekant för lyssnaren och därmed skapa en ram för fortsatt samtal. *Ju* kan också användas för att dämpa påståeligheten i en sats och skapa en större gemenskap. Genom att sätta in ett *ju* i satsen låtsas talaren att innehållet i en sats är bekant för alla lyssnare och skapar någon slags vi-känsla. *Ju*-satsen kan också vara utgångspunkt när talaren vill hävda något som är svårförenligt med det sakförhållande man talar om, som i nedanstående exempel:

Sven har ju arbetat här i tre år nu, men han verkar ändå inte riktigt nöjd. (SAG 4: 115).

Slutligen kan en *ju*-sats också användas som utgångspunkt för en invändning. I sådana fall händer det att själva invändningen utesluts, och därmed får *ju* en "bibetydelse av adversativitet" (SAG 4: 115), det vill säga i detta *ju* ligger det då något av en motsägelse.

- Du ställer väl upp på lördag? - (Nej det gör jag inte.) Då är jag ju i Göteborg! (SAG 4: 115)

Även *väl* tillhör enligt SAG de obetonade satsadverbial som placeras först av adverbialen i mittfältet. Marginellt kan det stå som finalt annex, men det står aldrig som initialt annex, fundament eller självständigt som icke satsformad mening.

Väl är enligt SAG ett sannolikhetsgraderande satsadverbial. Genom att använda *väl* visar talaren att han tror att lyssnaren har tillgång till annan kunskap om sakförhållandet än genom talaren. I deklarativa huvudsatser med *väl* kan det därför ligga något av en fråga och av vädjan om medhåll från lyssnaren. När en sats med *väl* uttrycker en värdering, ett tvång eller en avsikt visar talaren med *väl* att han försiktigt ansluter sig till värderingen och vädjar om medhåll. Särskilt stark blir vädjansfunktionen hos *väl* i satser men uppmaningsfunktion. I en fotnot anger SAG också att *väl* även kan användas i deklarativa huvudsatser som uttrycker ett medgivande från talarens sida, som i exemplet:

Du får väl gå på bio då. (SAG 4: 117)

Liksom *ju* och *väl* kan *nog*, som behandlas i § 26, placeras först bland adverbialen i mittfältet. Till skillnad från *väl* kan det förekomma tillsammans med *ju* i denna position. *Nog* kan stå som fundament, men inte som initialt eller finalt annex och kan inte heller fungera självständigt som icke-satsformad mening.

Enligt SAG har *nog* två relativt tydligt avgränsade betydelser. Dels anger *nog* att talaren bedömer innehållet i en sats som sannolikt. Till skillnad från *väl* vädjar det dock inte om lyssnarens medhåll. Dels används det för att förstärka en språkhandling, till exempel i yttranden om sådant som talaren själv kan bedöma bäst, som i exemplet:

Jag tycker nog i alla fall som Ulf att det är straffbart (SAG 4:118)

eller i löften eller hot:

Jag ska nog ge dig, din skurk. (SAG 4: 118).

Denna förstärkande betydelse har *nog* i synnerhet när det står som fundament som i exemplet:

Nog förvånar det mig lite att jag fick för mamma och pappa. (SAG 4:118)

Om *nog* inleder en deklarativ huvudsats om sådant som lyssnaren kan avgöra bättre än talaren får det karaktär av vädjan:

Nog lagar du kärran åt mig? (SAG 4: 119)

2.4 Sammanfattning av forskningsöversikten

Nedan följer en sammanfattning där jag för vart och ett av adverbialen *ju*, *väl* och *nog* redogör vilka funktioner Aijmer, Eriksson och SAG funnit hos dem. Att jag bara sammanfattar dessa tre och inte övrig forskning beror på att det är hos dem jag har funnit den mest utförliga beskrivningen av adverbialen, och mycket av min framställning fortsättningen kommer att bygga på deras rön.

2.4.1 *Ju*

Aijmer anger följande funktioner hos *ju*:

Den konventionella betydelsen är att uttrycka självklarhet. Därmed kan *ju* användas för att visa att talaren är övertygad om något, för att protestera mot något som åhöraren sagt eller för att rätta åhöraren.

En annan funktion hos *ju* är att visa samband mellan talhandlingar. *Ju* kan också användas för att påminna åhöraren om något som borde vara självklart, (och kan därmed användas både retoriskt och manipulativt) bekräfta samhörighet mellan talare och åhörare (och kan därmed användas för att uttrycka artighet) samt för att signalera att innehållet i en sats utgör bakgrund för fortsatt resonemang.

Eriksson har i sitt material funnit följande funktioner hos *ju*:

I diskussionen användes *ju* för att klargöra sammanhang mellan olika yttranden, för att uttrycka självklarhet och därmed ge goda skäl för att påstå något, antingen genom att något är moraliskt rätt och talarens personliga övertygelse därmed självklart är sann eller genom att ge tyngd åt argument där talaren har dålig sakkunskap men vill ge sken av att veta vad han talar om. *Ju* kan också användas i invändningar med en påminnande funktion, antingen dessa invändningar också tillför nytt sakinnehåll till diskussionen eller bara består av en invändning.

I intervjun användes *ju* huvudsakligen för att klargöra logiska samband mellan olika yttranden, uttrycka reservation, lågt engagemang eller självklarhet baserad på egen erfarenhet.

Som grundbetydelse hos *ju* anger SAG att hänvisa till en annan källa lyssnaren har tillgång till, främst då lyssnarens egen erfarenhet. Genom *ju* kan talaren markera att innehållet i satsen är självklart, förklara något, kontrollera att något är bekant för lyssnaren och därmed skapa en ram för fortsatt samtal, dämpa påståelighet i en sats och därmed skapa en känsla av samhörighet, vara utgångspunkt då talaren vill hävda något som är svårförenligt med det aktuella sakinnehållet samt utgöra utgångspunkt för en invändning.

2.4.2 Väl

Enligt Aijmer är *väls* modala betydelse att ange sannolikhet. *Väl* har en retorisk funktion genom att talaren med hjälp av *väl* kan uppmana till återkoppling. Genom *väl* kan talaren också signalera osäkerhet, och en påståendesats med *väl* kan alltså användas som fråga. Med *väl* blir uppmaningar artigare, och *väl* kan också mildra effekten av burdusa påståenden. Med *väl* kan talaren också uttrycka reservation, förbehåll eller motvilligt agerande.

Väl användes i den diskussion Eriksson undersökt för att ange sannolikhet, uttrycka invändning, mildra ett yttrande och för att begära instämmande av lyssnaren. I intervjun användes *väl* för att ange sannolikhet, ange lågt engagemang, ange inexakthet och för att begära instämmande av lyssnaren.

Grundfunktionen hos *väl* är enligt SAG att vara sannolikhetsgraderande. Genom ett *väl* visar talaren att han tror att lyssnaren har sakkunskap om det han talar om och en påståendesats med ett *väl* kan därför användas som en försiktig fråga. Inte minst om satsen uttrycker en värdering, ett tvång eller en avsikt ligger det en vädjan om medhåll i *väl*. En uppmaning kan uttryckas vädjande med hjälp av *väl*. *Väl* kan även användas till medgivanden.

2.4.3 *Nog*

Enligt Aijmer betecknar *nog* säkerhet då det står initialt och betonas. Det kan då användas för visa att talaren endast motvilligt accepterar det som sägs. Ett obetonat *nog* placerat efter verbet uttrycker däremot osäkerhet.

Nog användes i Erikssons undersökning bara i intervjun och då för att uttrycka visshet (om det var placerat främst i satsen), uttrycka osäkerhet (om det var placerat i mitten av satsen) och för att mildra en åsikt.

Nog är enligt SAG sannolikhetsgraderande, till skillnad från *väl* dock utan funktionen att också väjda om medhåll. *Nog* kan också användas för att förstärka en språkhandling där talaren själv bäst kan bedöma sannolikheten för sakförhållandet, främst då om det står som fundament i satsen. Står *nog* som fundament i en sats där lyssnaren är den som bäst kan bedöma sannolikheten för sakförhållandet kan det dock användas som en vädjan.

3. Undersökning

I detta avsnitt kommer jag först att redovisa frekvenserna för de undersökta adverbialen och ställa dessa i relation både till GSM-materialet som helhet och till frekvenser i en större talspråksundersökning. Därefter kommer jag att kortfattat gå igenom vilka funktioner hos de undersökta adverbialen som jag har funnit i materialet, hur jag har valt att kategorisera dessa och hur dessa kategorier förhåller sig till de funktioner tidigare forskare angett. Då jag lyssnat igenom materialet har jag nämligen funnit flera av de funktioner hos adverbialen som Aijmer, Eriksson och SAG tidigare angett. Jag har också funnit att funktionerna hos *ju* går att gruppera i tre huvudkategorier; konjunktionella, argumenterande och samhörighetsskapande *ju*. Utgångspunkten för mitt arbete med att bestämma funktionerna har alltså varit tidigare forskares arbete, men jag har sedan själv grupperat funktionerna i större kategorier.

Efter denna kortfattade genomgång kommer jag att för vart och ett av adverbialen gå igenom funktionerna noggrant och illustrera dem med exempel. Då börjar jag med något så när entydiga exempel för varje kategori, visar sedan exempel där adverbialen har flera funktioner samtidigt och slutligen exempel där flera satsadverbial står tillsammans. Det aktuella adverbialen i varje exempel har jag markerat genom understrykning. Slutligen visar jag hur adverbialen är placerade i satsen i de olika beläggen.

3.1 Hur frekventa är ju, väl, la och nog?

I samtal 21 finns det 181 stycken *ju*, 25 *väl*, 1 *la* och 12 *nog*. För att kunna kontrollera om andelen *ju*, *väl*, *la* och *nog* är större eller mindre än talspråk i övrigt har jag jämfört deras andelar i samtal 21 dels med GSM-materialet som helhet, dels med frekvenser från en större undersökning genomförd vid institutionen för lingvistik vid Göteborgs universitet, som finns redovisade i rapporten *Talspråksfrekvenser* (1999). Här har man samlat in och sammanställt frekvenser för olika ord från ett stort och skiftande autentiskt talspråksmaterial, och man kan därför anta att frekvenserna motsvarar någon slags normal andel för orden.

I tabell 1 nedan redovisar jag antalen *ju*, *väl*, *la* och *nog* i de olika materialen, och i tabell 2 visar jag deras procentuella andel i respektive material. När det gäller ordet *väl* finns en risk att även den betydelsen det har i till exempel *välgjord* räknats in i frekvenserna från GSM-materialet och *Talspråksfrekvenser*. Från *Talspråksfrekvenser* har jag också hämtat uppgifterna om frekvenserna i skriftspråk, som jag har med för att visa hur mycket vanligare adverbialen är i tal- än i skriftspråk. (De uppgifter jag anger från *Talspråksfrekvenser* har jag hämtat från tabell 2:5.)

Tabell 1 Adverbialens frekvenser i absoluta tal i olika material

	<i>Ju</i>	<i>Väl</i>	<i>La</i>	<i>Nog</i>	Totalt antal ord
Samtal 21	181	25	1	12	8 663
GSM-mtrl	2997	547	155	351	200 000
Talspråksfrekvenser	14 744	3 873	151	1 139	1 230 662
Skriftspråk	1340	1076	-	689	1 230 670

Tabell 2. Adverbialens frekvenser i procent i olika material

	<i>Ju</i>	<i>Väl</i>	<i>La</i>	<i>Nog</i>
Samtal 21	2,10%	0,29%	0,01%	0,14%
GSM totalt	1,50%	0,27%	0,08%	0,18%
Talspråks frekvenser	1,20%	0,31%	0,01%	0,09%
Skrift- språk	0,11%	0,09%	-	0,06%

Det mest anmärkningsvärda vad gäller frekvenserna är att *ju* har en högre frekvens i samtal 21 än i både GSM-materialet som helhet och *Talspråksfrekvenser*. Flickorna i samtal 21 använder alltså *ju* i högre utsträckning än både sina jämnåriga i GSM-undersökningen och populationen i de undersökningar som ligger till grund för *Talspråksfrekvenser*. *Väl* har en något lägre nivå i samtal 21 än i *Talspråksfrekvenser* och en något högre än i GSM som helhet, men ligger på runt 0,3% i samtliga fall. *La* får en något högre andel i GSM-materialet som helhet än i de övriga fallen. Jämfört med *Talspråksfrekvenser* verkar dock samtal 21 ha en normal andel *la*. *Nog* används flitigare i GSM-materialet än i *Talspråksfrekvenser*, även så i samtal 21. Samtliga adverbial är betydligt vanligare i tal- än i skriftspråk.

3.2 Adverbialens funktion

3.2.1 Funktioner hos *ju*

Eftersom *ju* är det mest frekventa av de undersökta adverbialen i materialet är det också hos detta som jag har funnit flest funktioner. Den grundbetydelse hos *ju* som SAG anger, att hänvisa till annan källa som lyssnaren har tillgång till, finns hos alla de belägg jag funnit, men med denna grundbetydelse som utgångspunkt kan *ju* användas på flera olika sätt.

Efter att ha lyssnat på materialet och studerat transkriptionen tycker jag att man kan skilja ut tre huvudfunktioner hos *ju* i samtalet; den **konjunktionella** funktionen, den **argumenterande** funktionen och den **samhörighetskapande** funktionen. Med **konjunktionella** *ju* menar jag de *ju* vars funktion är att ange samband mellan sats, en funktion som både Aijmer och Eriksson tar upp. Aijmer talar då dels om *ju*-sats som utgör en förklaring till det som sagts i en tidigare sats, dels om *ju*-sats som utgör bakgrund för det fortsatta resonemanget. Eriksson tar även upp fall där *ju*-satsen är ett argument till det som sagts i satsen innan. Ett konjunktionellt *ju* kan alltså syfta både bakåt och framåt. Även SAG talar om att *ju* kan ha en sammanbindande funktion då en *ju*-sats utgör bakgrund för hävdandet av ett påstående

som är svårförenligt med det aktualiserade sakförhållandet. SAG tar också upp *ju* funktion att kontrollera att något är bekant för att kunna skapa en ram för fortsatt samtal.

Med **argumenterande** *ju* avser jag sådana *ju* vars huvudsakliga funktion är att stärka ett argument genom att ge det självklaras tyngd. Aijmer talar inte om argumentativa *ju*, men talar om funktioner som att visa talaren är övertygad om något, protestera mot något som åhöraren sagt och att rätta åhöraren, vilket alla är vanligt förekommande funktioner i argumentationer.

Inom den argumenterande kategorien har jag funnit tre undergrupper. Den största gruppen är den där *ju* genom att visa att något är självklart ska **stärka ett argument där talaren är osäker på sakförhållandet**. Detta var den kategori som var störst i diskussionsdelen av Erikssons undersökning, och att även jag funnit många belegg för denna i det material jag har undersökt beror på att också detta material består av en diskussion.

Nästa undergrupp återfinns också i Erikssons undersökning, nämligen *ju* vars funktion är att **stärka en värdering**. Genom att sätta in ett *ju* i satsen får talaren sin värdering att låta självklar och därmed moraliskt riktig. I det undersökta materialet har det ibland varit svårt att dra gränsen mellan värderingsförstärkande och sakförhållandestärkande *ju*. Handlar det till exempel om att stärka en värdering eller ett sakförhållande när man diskuterar hur dansbandslyssnare klär sig?

Den sista grupp som jag valt att kategorisera som argumentsstödjande är de *ju* som används i **invändningar**. Såväl Aijmer och SAG som Eriksson skriver att *ju* kan användas för att göra invändningar. Detta gäller både då satsen är en ren invändning där själva ordet *ju* signalerar att det rör sig om just en invändning, eller då satsen dessutom tillför nytt sakinnehåll till diskussionen. Att jag valt att föra in invändningarna som en undergrupp till de argumenterande beror på att det undersökta materialet är en diskussion och att invändningarna förekommer i argumentationer.

Den tredje och sista stora kategorin kallar jag **samhörighetsskapande**. Gemensamt för dessa är att *ju* här främst används för att på något sätt skapa samhörighet i gruppen, en funktion som både Aijmer och SAG tar upp. SAG skriver att talaren därmed kan "dämpa påståeligheten i sitt yttrande för att skapa en större känsla av gemenskap i talsituationen" (SAG, band 4:115). Även Aijmer visar att *ju* kan användas för att bekräfta samhörighet. Talaren visar genom ett *ju* att han vet att åhöraren redan har kunskap om sakförhållandet, och visar därmed artighet och solidaritet. Detta sätt att använda *ju* har jag funnit flera belegg för i materialet.

Ett särskilt sätt att stärka samhörigheten i gruppen som jag inte har funnit konkreta exempel på hos andra forskare men väl i materialet är

att **bekräfta** att föregående talare har rätt med hjälp av en *ju*-sats. Även om detta bekräftande *ju* främst har som syfte att stärka samhörigheten hade det också kunnat kategoriseras som argumenterande, eftersom det ofta används i argumentationer.

Ytterligare en samhörighetsskapande funktion hos *ju* som jag har funnit i samtalet är när det används för att **begära återkoppling** eller medhåll från lyssnarna. Trots grundbetydelsen av självklarhet ligger det i detta *ju* något av en vädjan. Genom ett självklarhetsmarkerande *ju* vill talaren försäkra sig om att innehållet i satsen hålls för sant även av övriga talare.

Utöver de tre stora kategorierna ovan finns det fall där den främsta funktionen hos *ju* tycks vara att visa vilken slags **evidens** som ligger till grund för uttalanden. Framförallt handlar det då om talarens sinnesintryck, i materialets belägg att talaren hör något.

Det är viktigt att påpeka att de tre huvudfunktionerna inte utesluter varandra. Den konjunktionella funktionen handlar framförallt om formen, de övriga om innehållet. Därför kan mycket väl ett konjunktionellt *ju* användas för att bygga upp ett argument eller för att skapa samförstånd. Eriksson visar också i sin undersökning att *ju* används för att visa samband mellan olika satser i argumentationer. Den konjunktionella funktionen hos *ju* kan alltså användas för att bygga upp ett till synes självklart samband, kontrollera att lyssnaren är med på noterna och därmed övertyga denne.

3.2.2 Funktioner hos *väl*

Även *väl* kan användas på många olika sätt vilket framgår av forskningsöversikten. I det studerade materialet har jag dock bara funnit tre olika funktioner hos *väl*; att markera att talaren håller innehållet i satsen för **sannolikt**, att **vädja om medhåll**, och att **mildra ett yttrande**. Grundbetydelsen hos *väl* är enligt både SAG och Aijmer att vara sannolikhetsgraderande, och i intervjudelen av Erikssons undersökning var detta en av *väls* funktioner. Andersson skriver att *väl* betyder att talaren utgår från att det han säger är sant men ändå för säkerhets skull ber lyssnaren att verifiera att det är det. Funktionen att vädja om medhåll tas också upp av Aijmer och av SAG, och Eriksson har i diskussionsdelen av sin undersökning funnit exempel där *väl* används så. Den sista funktionen jag har funnit hos *väl* i materialet, att mildra ett yttrande, tar varken Aijmer eller SAG upp. Däremot har Eriksson i sin undersökning funnit exempel där *väl* används på detta sätt.

En del av de funktioner Aijmer och SAG anger har jag dock inte funnit belägg för i materialet. *Väl* används till exempel inte i samtalet för att uttrycka en artig uppmaning, vilket beror på samtalets form. Det saknas uppmaningar i diskussionen. I den diskussion Eriksson un-

dersökt användes *väl* också för att uttrycka invändningar, men den funktionen har jag inte funnit i diskussionen mellan flickorna.

3.2.3 Funktioner hos *nog*

Även *nog* kan ha flera olika funktioner, och enligt tidigare forskare skiljer sig betydelsen beroende på var i satsen det är placerat. I det studerade materialet förekommer dock *nog* endast på satsadverbialets plats och uttrycker då **ovisshet**, dock utan någon vädjan om medhåll. *Nog* fungerar alltså just som SAG, Aijmer och Borgstam beskriver att det bör fungera när det står i satsens mitt. I Erikssons undersökning användes *nog* bara i intervjudelen, och en av dess funktioner var där att **mildra en åsikt**. Även denna funktion har jag funnit exempel på i mitt material. Enligt SAG kan *nog* också användas för att **förstärka ett yttrande** om sådant som talaren själv har bäst kännedom om, till exempel vad han tycker. Denna sista funktion finns det också exempel på i materialet.

3.3 Funktioner i materialet

3.3.1 Konjunktionellt *ju*

Som skrivits ovan används *ju* i det undersökta samtalet, liksom i Aijmers och Erikssons undersökningar, för att ange samband mellan satser. Det är denna funktion jag kallar konjunktionell. *Ju* ger då i en del fall nödvändig bakgrundsinformation för det som sedan kommer, som det första *ju* i Sannas replik i exemplet nedan där flickorna diskuterar om gruppen Kent är bra eller inte:

Ex. 1. Kent

Sanna: [...] men om typ eh jag tycker ju deras singlar e ganska bra så om dom andra låtarna e så här lika bra så e dom **ju** (.) **bra** (.) [...]

Sannas första *ju*-sats ger bakgrund för hennes resonemang; eftersom hon tycker att singlarna är bra, tror hon att gruppen är bra förutsatt att de andra låtarna är lika bra som singlarna. *Ju* kan också användas som ett argument till det som sagts i föregående sats:

Ex. 2. Beatles

Stina: Beatles e väldigt **bra** på fester å sånt för alla gillar ju Beatles så då e de ingen som e sur å börjar gnälla FNISSAR LITE

I följande exempel funderar flickorna över vilka som kan tänkas lyssna på klassisk musik:

Ex. 3 Klassisk musik

Stina: jag tror ännu mer **ännu** äldre för dom var ju inte me i den här popvågen på sexti- å sjuttitalet
dom har ju inte så mycke att x x

Satsen ovan skulle ha kunnat parafraseras med: *jag tror ännu mer ännu äldre eftersom dom inte var med i den här popvågen...*

Ibland kan det vara svårt för en utomstående att förstå sambandet mellan satserna, som för flickorna i diskussionen är fullkomligt självklart och därmed uttrycks med *ju*:

Ex. 4. Fugees

Sonja: vi vi går på **x-skolan** så här går ju inga hiphopare överhuvudetaget nästan bara nåra kanske
(.) [...]

Varför det inte kan gå några hiphopare på just deras skola kan vara en smula svårt att förstå, men varken Sanna eller Stina opponerar sig eftersom det är lika självklart för dem.

3.3.2 Argumenterande ju

Eftersom mitt material, i likhet med ena delen av Erikssons material består av en diskussion, överensstämde de iakttagelser jag gjorde i många stycken med Erikssons. Den i särklass vanligaste funktionen hos *ju* i materialet var därför att förstärka ett argument.

Som argumentationsstödjare fungerade dock *ju* på olika sätt i materialet. En funktion var, liksom i Erikssons undersökning, att förstärka ett argument då talaren egentligen var osäker på sakförhållandet. Eriksson beskriver i sin uppsats att *ju* ibland kan användas då en talare egentligen är osäker på ett sakförhållande men vill ge sina osäkra argument det självklarar tyngd. I diskussionen mellan flickorna är det gott om exempel då *ju* används på just detta sätt. Ett exempel kommer från diskussionen om Beatles, där Stina uttalar sig om vem som lyssnar på gruppen:

Ex. 5. Beatles

Stina: jag tycker ju Beatles e ju en av mina största
ett av dom bästa band som finns

Sonja: <mm

Stina: slår inget annat tycker jag för de håller
verkligen i längden de e ju verkligen **alla** som
lyssnar på Beatles

Genom att sätta in ett *ju* i satsen får det statistiskt svagt underbyggda argumentet att alla lyssnar på Beatles det självklaras tyngd och talaren låter övertygande. I ett sammanhang där flickorna diskuterar hardcoremusik uttalar sig Sonja, som själv inte tycker om sådan musik, om dem som gör det. Flickorna har tidigare slagit fast att det Refused är något av ett imageband och att bandet brukar tala om veganer:

Ex.6 Refused

Sonja: ja du om man säger så de e ju väldigt många som e politiskt **medvetna** som börjar lyssna på **dom** därför att dom kommer ut med politiska **budskap** [...]

Sonja tror att det är politiskt medvetna individer som lyssnar på hardcore, men frågan är vilken kännedom hon egentligen har om sakförhållandet. Ett *ju* får påståendet att låta vederhäftigt.

Vilka är det som bestämmer vad man ska lyssna på? Stina tror sig veta:

Ex. 7. Refused

Sonja: jag som tycker att jag ser poprockare **överallt** men dom kanske inte alls gillar (.) som du sa (.) dom kanske inte **alls** gillar [eh (.)]>>
Sanna: [nä men jag tror de e moode (.) men jag>>
Sonja: >> +indypop+ utan de kanske bara e att dom e modemedvetna då
Sanna: >>tror liksom dom flesta gillar väl sån indypop för jag menar [de e ju väldigt (.) >>
Sonja: [FRÅGANDE] ja så
Sanna: >> ja de e ju så lätt eh (.) åh
Stina: de e ju de som som e på MTV de e ju dom som avgör också vad vi ska gilla [...]

Diskussionen hettar till ordentligt när flickorna börjar diskutera dansbandsmusik. Vilka är det som lyssnar på dansband? Är det bara äldre människor, eller kan det vara yngre också? Här uttalar sig Stina, som själv inte lyssnar på dansband och som bor i Göteborg, om dansbandslyssnare på landsbygden:

Ex. 8. Dansband

Stina: men de e mycke de e ju så här **tradition** ute i småorterna att att de e såna här småfestivaler i varje samhälle dom kommer å turnerar runt å

Stina tror sig också veta hur dansbandslyssnare är klädda och förstärker argumentet med ett självklarhetsmarkerande *ju*:

Ex. 9. Dansband:

Stina: jaha SKRATTANDE de e ju så här mysbyxor å
träskor(.) de e mycke hemmafruar å sånt som
lyssnar

Det är inte bara dåligt kända sakförhållanden som kan förstärkas genom ett självklarhetsmarkerande *ju*, även värderingar kan få större tyngd, något som även Eriksson funnit i sin undersökning. Sonja visar hur övertygad hon är om att hon har rätt i sin åsikt om dansbandsmusikens kvalitet genom att sätta in ett *ju* i satsen, som i nedanstående exempel från dansbandsdiskussionen:

Ex. 10. Dansband:

Sonja: vi har såna här **fördomar** [verkljen
Sanna: [nä men de e verkljen
fördomar bara man **själv** tycker om de liksom
Stina: men de e **ju** inte [fördomar för om kollar
Sonja: [men nä de e nä för de e **ju** då-
i i kvalité på musiken liksom

Även Stina ger sin åsikt om Black Ingvars senare i diskussionen större tyngd genom ett *ju*:

Ex. 11. Dansband

Stina: men typ Black Ingvars tycker jag e nästan ännu
mer patetiska för de e ju verkljen **hemskt**

Ju kan också användas argumentationsstödjande i invändningar, något som både Aijmer och SAG tar upp. Här är det, som Eriksson visar i sin undersökning, *ju* som signalerar att satsen utgör en invändning. Redan i samtalets första del, då flickorna diskuterar vilka som kan tänkas lyssna på gruppen Kent, kommer *ju* till användning i invändningar:

Ex. 12 Kent

Sonja: jag tänker på såna så här mesia poppojkar så här
[jättemesar
Sanna: [**mesia** e dom ju *inte* SKRATTAR
Sonja: joo

Invändningar är inte den vanligaste funktionen hos *ju* i materialet, däremot är det som regel en tydlig och entydig funktion som i exemplet ovan. När Stina senare under samma diskussion invänder mot Sonjas påstående att historien handlar om Kent tar hon *ju* till hjälp:

Ex. 13 Kent

- Sonja: [...]å de de hur var den där **historien** som jag berätta? vad e de som e (.) **tiie** meter brett utan **könshår**? eller vad de var
- Stina: °de var **ju** Backstreet Boys°

Också i dansbandsdiskussionen är det gott om invändningar, som i exemplet nedan där Sanna protesterar mot Sonjas åsikter:

Ex. 14. Dansband

- Sonja: å jag tror visst att de har **jättemycke** att göra me vilken samhällsklass man kommer från vilken musik man lyssnar på
- Sanna: men så om man e rikare tror du att man lyssnar på?
- Sonja: men man kan inte se de så enkelt skit samma vi går inte in på de nu (.) för jag vet inte jag tror inte att man kan generalisera så men jag tror att de har me de att göra väldigt mycke
- Sanna: men de e **ju** inte **sämre** att lyssna på **sån** här musik de e **ju** upp till var å **en** liksom SKRATTAR

3.3.3 Samhörighetsskapande ju

Ju kan också användas för att stärka samhörigheten i gruppen. En särskild form av samhörighetsskapande *ju* är de som används bekräftande, när talaren vill markera att den gemensamma åsikten är självklar även för henne, och som därför förekommer i argumentativa sekvenser när en talare håller med en annan. I följande exempel bekräftar Sanna Stinas åsikt att även yngre människor kan lyssna på dansband:

Ex. 15. Dansband

- Stina: jag har vatt på flera såna här (.) eh såna här små (.) **turneér** eller va dom har dom turnerar ju runt i små olika orter å de e de (.) br- kan vara ungdomar också som e lite äldre än oss [typ i **trettiårsåldern** (.)
- Sanna: [ja jo men de stämmer **ju** (.) för (.) min min kusin han va i lumpen uppe i eh Boden eller nåt sånt där ställe å dom ungdomarna dom va typ runt **tjuge** å de va liksom a ja fr- från (.)runt den byn då va å liksom dom gick å **dansa xx**

Det finns också sammanhang där *ju* snarare tycks ha funktionen att söka bekräftelse på att den åsikt som framförs accepteras av gruppen än att stärka ett argument, och som det därför ligger något av en vädjan i. *Ju* kan här parafraseras med ett *inte sant*, som i följande exempel:

Ex. 16. Fugees

Stina: a men **då** e de mer som de här Refused å så här
de e ju lite mer haardcoreaktit (.) de e konstit
de e nån speciell **gräns** däremellan som (.) går

Ex. 17. Kent

Sonja: de e ju helt man kan ju inte **dansa** precis till
det här va?

Ju kan också användas för att stärka känslan av samhörighet i gruppen.
I flickornas samtal återfinns flera exempel på detta:

Ex. 18. Beatles

Stina: a den här låten e ju inget man lyssnar på om man
e väldigt deprimerad

Ex. 19 Klassisk musik

Sanna: [...] för att de e ju väldigt skönt att lyssna på
klassisk musik eh när man slappnar av

Ibland kan *ju* användas för att ge evidens åt syn- eller hörselintryck,
som i nedanstående exempel.

Ex. 20. Klassisk musik

Sanna: aa klassisk musik SKRATTAR *de hörde man ju me
en gång så här*

3.3.4 Multifunktionella ju

Som jag nämnde ovan är det inte alltid *ju* endast har en funktion. Den konjunktionella funktionen kan användas för att både bygga upp argument och skapa samhörighet. När Stina skall förklara vilken genrebenämning Beatles-låten bör ha bygger hon upp sitt argument med hjälp av en förklarande *ju*-sats:

Ex. 21. Beatles

Stina: jaa sextitalspop i början var dom ju mer **pop** de
här e ju mer popperioden

Det understrukna *ju*:et ger både förklaring till varför just denna Beatleslåt kan klassificeras som sextiotalspop och stärker Stinas åsikt att Beatles i början var "mer pop" genom ett självklarhetsmarkerande *ju*. Ett *ju* kan också både ange samband mellan satser och stärka samhörigheten i gruppen, som i exemplet nedan där Stina både förklarar varför klassisk musik kan verka dämpande på en fest och försöker skapa samhörighet genom att med *ju* uttrycka att det är självklart att hennes tolkning är den rätta:

Ex. 22. Klassisk musik

Stina: fast de **kan ju** bli så här dämpad stämning om
man lyssnar °för så sitter **ju** alla så här°

I en del satser tycks *ju* både ha funktionen att stärka ett sakförhållande talaren är osäker på och vädja om medhåll. I exemplet nedan diskuterar flickorna om vilken musik som spelas på radio:

Ex. 23. Refused

Sanna: a nej men liksom (.) överhuvudtaget så e de
(.)de e väldigt mycke så här (.) °pop å såna där grejer°

X: mm

Sanna: men de **hårdrock** e de **ju** inte mycke så här [när
(.) de

Stina: [nä (.) de e mer så här går sent på natten å
lite så här konstia tider

Samtidigt som Sanna med ett *ju* försöker visa att det är självklar kunskap att hårdrock inte spelas på radio, sänder hon ut en liten vädjan om återkoppling. Det får hon också genast av Stina, som bekräftar att hårdrock bara går på sent på natten.

Med ett *ju* kan talaren också samtidigt bekräfta tidigare talares åsikt och stärka ett argument där hon är osäker på sakförhållandet, som nedan där Stina både bekräftar Sannas åsikt om hardcoremusik och försöker analysera musiken:

Ex. 24. Refused:

Sanna: aa (.) men jag **sååg** eh (.) de va på l- i
Stenungsund så var de massa såna här band då (.)
å liksom men man liksom kom mää ibland ändå
liksom verkligen **digga**

Stina: ja de e **ju** väldigt stark **puls** i den de e väl de
som e

3.3.5 Väl i materialet

Väl användes i samtalet huvudsakligen på tre olika sätt; för att vädja om medhåll från de övriga lyssnarna, för att uttrycka sin egen osäkerhet om sanningshalten i ett påstående och för att mildra det burdusa i ett påstående.

I samtalet har *väl* ofta dubbel funktion, det används både för att ange att talaren inte är helt säker på sanningshalten i påståendet och för att uppmana till återkoppling. I dessa fall skulle *väl* ha kunnat bytas ut mot *inte sant*. När flickorna diskuterar Kent använder till exempel Sanna *väl* för att modifiera påståendet att Kent härmar några andra:

Ex. 25. Kent

- Sanna: a väldigt så e dom så väldigt **svarta** å ser så här
dystra ut å (.) helvita i ansiktet å man bara eh
blir [deprimerad
Sonja: [vadå försöker dom ha lite så här **suede**
image nu eller?
Sanna: a dom försöker väl härma dom lite så här [...]

Eftersom Sanna egentligen inte vet något om vad medlemmarna i Kent har för avsikter, utan bara antar att de försöker härma Suede utifrån hur de ser ut, sätter hon in ett *väl* i satsen. *Väl* markerar att Sanna själv är medveten om att hon inte har full kunskap om det hon uttalar sig om, och skickar samtidigt ut en liten vädjan om medhåll från de övriga; ”tycker inte ni så också?”

I några fall blir funktionen att begära återkoppling så stark att påståendesatsen med *väl*, liksom SAG anger, fungerar som en försiktig fråga. I samtalets början undrar flickorna hur de ska bära sig åt praktiskt när de ska svara på frågorna och vad de behöver skriva upp:

Ex. 26. Kent

- Stina: a man man kommer väl ihåg i huvet?
S-led. ja det gör ni nog nu när vi kör

Väl används också för att mildra en värdering som talaren inte är riktigt säker på kommer att accepteras av de övriga. När Sanna uttalar sig om dem som utövar hardcoremusik i exemplet nedan stoppar hon in ett *väl* i satsen för att mildra påståendet.

Ex. 27. Refused

- Stina: men de e **samma** hela tiden så här HÄRMAR MUSIKEN
du du du du [du
Sanna: [a (.) men de väl egentligen inte så
musikaliska personer dom liksom bara **skriker**
dom kan inte ens sjunga SKRATTAR

Att påstå att några företrädare för en speciell musiksart inte är musikaliska kan vara väl magstarkt för de andra samtalsdeltagarna, så för att slippa bli för hårt åtgången om de övriga tycker att hon har fel mildrar Sanna sin åsikt med ett osäkerhetsmarkerande *väl*. Även i detta mildrande *väl* finns en återkopplande funktion. I ett senare exempel, då Sanna uttalar sig om svarta människor och deras musiksmak mildrar hon inte bara sitt uttalande med ett *väl* utan också med tillägget *tror jag*:

Ex. 28. Fugees

- Sonja: a med de om man ser de beror ju på hur långt man ser till**baka** men de e ju så att svarta har mer rytmkänsla xx
- Sanna: jo men de ä väl deras kultur mer så här (.) tror jag.

Enligt Eriksson och Aijmer kan *väl* ibland användas för att markera lågt engagemang eller ovilja att uttala sig om något. Det har jag inte funnit så många exempel på i mitt material utom möjligen i följande exempel, där samtalsdeltagarna diskuterar om det är viktigt med image för hardcoreband:

Ex. 29. Refused

- S-led.: ibland e de viktigt (.) hur band e (.) på det viset eller?
- Stina: för **dom** e de viktigt
- Sonja: ja för **dom** e de väl de

Sonja är inte bara osäker på om det verkligen är viktigt eller inte med image för hardcoreband, hon markerar med *väl* också att hon i grund och botten inte bryr sig så mycket om hur det är.

Till min förvåning har jag bara funnit ett enda *la* i samtalet, trots att det är gymnasister från Göteborg som deltar i diskussionen.

Ex. 30. Dansband

- Sonja: ja men de visas (.) ja jag menar Bingolotto visas i städerna också
- Stina: a men de e la äldre då x som kollar på Bingolotto för dom e ju hemma på (.) kvällarna.

Det finns dock ett antal belägg för *la* i GSM-materialet som helhet, vilket tyder på att det används av andra ungdomar än de som deltar i samtal 21.

3.3.6 Nog i materialet

Såväl Borgstam och Aijmer som SAG skriver att *nog* placerat främst i satsen betecknar visshet, medan *nog* placerat på satsadverbialets plats efter det finita verbet betecknar ovisshet. Detta bekräftas också av Erikssons undersökning. I den intervju Eriksson undersökte användes *nog* dessutom för att mildra en åsikt.

I det samtal jag har gått igenom förekommer *nog* inte initialt eller postponerat utan endast mitt i satsen efter det finita verbet och endast i huvudsatser. *Nog* används när talaren inte är riktigt säker på sin sak och vill markera att något troligen förhåller sig på det sätt som hon säger men att hon inte fullt ut kan garantera att det är så, alltså för att

markera osäkerhet. Till exempel säger Sanna apropå vem som lyssnar på klassisk musik:

Ex. 31. Klassisk musik

Sanna: [...] men jag tror ändå att de e **alla** sorter
(.)^o som lyssnar på^o (.) men äll- allt är det nog
liksom lite äldre som våra föräldrar.

Sanna har inte några statistiska fakta om lyssnarvanor i olika åldersgrupper att luta sig mot, men gör ett i egna ögon rimligt antagande och markerar att det är just ett antagande genom *nog*. I icke-värderande satser kan *nog* parafraseras med *förmodligen* eller *troligtvis*.

Huvudbetydelsen hos *nog*, att uttrycka sannolikhet, finns kvar även i satser med värderande innehåll, men här tycker jag mig också kunna läsa in en liten brasklapp hos talaren: ”Jag vet inte om min värdering accepteras av de övriga så jag garderar mig genom att slänga in ett *nog*.” När flickorna diskuterar vem som lyssnar på Fugees använder Sonja *nog* för att på detta sätt mildra sin värdering:

Ex. 32. Fugees

Stina: de e ju lite mer **kickersstilen**
Sonja: ja de e de ju (.) som e lyssnar på de lite mer
ja såna **trendmän** som e lite mer a (.) svart
å vitklädda (.) a å så e de nog många
utlänningar tror jag **också** [...]

Senare under samma diskussion gör Sonja antaganden om vem som lyssnar på vanlig hiphop och garderar sitt uttalande med *nog*:

Ex. 33. Fugees

Sanna: ^omm^o (.) men jag tror ändå att de inte e så
jättemycke svenskar så här som (.) jag vet
inte jag tror att de e mest utlänningar
Sonja: just **Fugees** e de nog många en del svenskar men
vanli hiphop e nog inte många svenskar
(underförstått som lyssnar på).

Nog kan emellertid också användas även för att uttrycka visshet snarare än ovisshet, trots att det står mitt i satsen. Enligt SAG kan *nog* nämligen användas för att förstärka ett yttrande om sådant som talaren själv har bäst kännedom om. I materialet använder Sanna *nog* på detta sätt vid ett tillfälle, då hon anger vilken sorts musik hon tycker om:

Ex. 34 Refused

Sanna: [...] för jag gillar nog mer så här mel-odi
eller vad heter de? melodiska låtar [...]

3.4 Adverbialens plats i satsen

Efter att ha redovisat vilka funktioner de undersökta adverbialen har i samtalet kommer jag nu att visa vilken plats de har i satsen. För att kunna göra det har jag placerat samtliga satser i materialet som innehåller *ju*, *väl*, *la* eller *nog* i ett satspositionsschema. Detta schema har jag hämtat från SAG i kapitlet om satsens struktur (SAG 4: 7-14). Det intressanta för undersökningen har varit att ta reda på vilken plats adverbialen har i förhållande dels till det finita verbet, dels till övriga satsadverbial. Jag har därför arbetat med ett förenklat schema med ett förfält, en inledare, ett mittfält med plats för finit verb, subjekt och satsadverbial samt ett fält för resten av satsen. För AF-satserna har jag använt ett schema med inledare, subjekt, adverbial, finit verb och ett fält för resten av satsen. Satspositionsschemat med samtliga analyserade satser återfinns i bilaga 2.

3.4.1 *Ju* i satsen

Enligt SAG kan *ju* stå främst av adverbialen i mittfältet eller i slutet av satsen. Då står det antingen som en dubblering till ett *ju* i mittfältet eller som ett finalt annex. Det står också huvudsakligen i huvudsatser.

Av de 180 *ju*-satserna i materialet har endast en sats AF-ordföljd, och kan räknas som bisats, övriga har FA-ordföljd och kan räknas som huvudsatser. (Att det är 180 *ju*-satser och 181 *ju* beror på att *ju* förekommer två gånger i en sats.)

I tabell 3 visar jag exempel på de olika satserna, som jag sedan kommenterar i den löpande texten. Jag har strukit under de aktuella adverbialen i varje exempel, samt andra satsled som jag kommenterar särskilt i texten. De nummer som anges i varje exempel är det exempelnummer som satsen har i bilaga 2.

Av de 181 stycken *ju* som finns i materialet står 177, alltså 98%, i mittfältetspositionen, liksom i exempel A i tabell 3. I ett av de avvikande fallen står *ju* som finalt annex, se exempel B. I det andra står *ju* efter det finita verbet i en AF-sats, dock inte allra sist i satsen: [...] *som dom e ju ganska*. I det tredje fallet är *ju* dubblerat, se exempel C. Det *ju* som står i mittfältet dubblas alltså av ett finalt placerat *ju*. Det finns även fyra satser som avslutas med ett *ju*, men där *ju* ändå står på satsadverbialsplats i mittfältet, som i exempel D i tabellen. I fem fall har talaren, som i exempel E, avbrutit sig själv och startar om på nytt efter *ju*, och där står alltså *ju* sist i en ofullständig sats.

Tabell 3 Adverbialens position i satsen

Ex	Förfält	Int.fält	Mittfält			Slutfält
				f.v	subj satsadvl	
A 12		den här	e	[-]	<u>ju</u>	bra den låten
B 1		jag	började	[-]		skriva efter här nu <u>ju</u>
C 124	men	de	e	[-]	<u>ju</u>	för småbarn <u>ju</u>
D 110	ja men	de	stämmer	[-]	<u>ju</u>	
E 89		de	e	[-]	<u>ju</u>	
90		på ett sätt	tycker	man	<u>ju</u>	att de e ganska sjukt
F 159 160	a det stämmer ju in att	man	gillar	[-]	<u>ju verkli- en inte</u>	de här hiphopmodet som e nu
G 26		<u>de</u>	<u>e</u>	[-]	<u>ju</u>	mycket bättre än de där Aqua å så
H 97- 98	men[...] om klä- derna blir po- pulä- eller moder- na	då	blir <u>ju</u>	<u>den musi- ken</u>	också	de [...]
I 194		de	e	[-]	<u>väl</u>	de
195		de här	e	[-]	<u>väl</u>	om våra fördo- mar
196		de	e	[-]	<u>väl</u>	de de här hand- lar om

I samtliga 50 fall där det förekommer ytterligare ett eller två satsadverbial i mittfältet står *ju* som förväntat främst av dessa, som i exempel F. Detta är för övrigt också ett intressant exempel eftersom subjunktionen *att* följs av FA-ordföljd, och inte som man kunnat förvänta sig av AF-ordföljd. Kanske ser talaren satsen som något slags direktcitrat av sina egna tankar, och fortsätter därför med en "citerad" huvudsats.

Ett vanligt mönster i materialet är att subjektet står i satsbasen, och subjektsplassen i mittfältet alltså är tom. 139 av 180 *ju*-satser, alltså 77%, följer detta mönster, som illustreras i exempel F och G. Bland fallen med subjekt i satsbasen är det vanligt att satserna inleds med orden *de e ju*, som i exempel G. Inte mindre än 62 av *ju*-satserna, alltså 34%, inleds på detta sätt. Det är också vanligt med pronomen som *den* eller *den här* följt av *e ju*.

Bland de FA-satser där subjektet inte står i satsbasen har 34 stycken subjektet på subjektsplass, alltså efter det finita verbet men före adverbialen. Det finns dock fem satser där subjektet står efter *ju*, som i exempel H i tabellen. Att subjektet i dessa fall står efter *ju* kan förklaras med hjälp av §8 i SAGs kapitel om satsens struktur. Enligt denna paragraf kan ett mittfältsadverbial placeras framför ett subjekt i mittfältet om subjektet inte är obetonat. De subjekt i materialet som placerats efter *ju* är samtliga ganska långa och något betonade, som *den musiken* i exempel H.

Även om det bara förekommer ett fall av dubblerat *ju* i samma sats är det ganska vanligt med två eller flera *ju* i samma yttrande. En orsak till det är att talarna ibland avbryter sig själva efter ett *ju* och börjar om på nytt med en ny *ju*-sats i samma yttrande. En annan orsak är att talarna ofta bygger upp sina argument med hjälp av konjunktionella *ju*, och då staplar flera *ju*-satser på varandra. Det är vanligast med två *ju* i ett och samma yttrande, men det förekommer också flera fall med tre *ju* i ett yttrande. Vid ett tillfälle lyckas Sonja få in sex *ju* i samma yttrande, men då fick hon också tala ostört länge:

Ex. 35. Refused

Sonja: [...]för de e ju en viss **stil** (.) annars skulle de ju bli så att de e **stilar** som gillas eller särskilt de här då (.) när de e (.) ja de e ve ganer då börjar veganer jaha dom e **veganer** lik som SKRATTAR TILL de e ju ganska konstit att så många **veganer** lyssnar på dom för att om dom e **veganer** då kan de ju inte vara för **musiken** (.) enbart alla fall för alla kan ju inte ha samma musiksmak för att dom e **veganer** liksom alla veganer gillar ju inte som i å för sej men en del

3.4.2 Väl i satsen

Liksom *ju* kan *väl* enligt SAG placeras först av adverbialen i mittfältet. Det kan i undantagsfall stå som finalt annex, men det står aldrig främst i satsen som initialt annex eller fundament och heller aldrig självständigt som en mening som inte är satsformad. I det undersökta samtalen förekommer *väl* endast i mittfältsposition. Av sammanlagt 26 *väl*- och *la*-satser har 3 stycken ett eller flera ytterligare adverbial i mittfältet, och i samtliga dessa fall står *väl* som det första adverbialet. Samtliga *väl*-satser har FA-ordföljd. Även för *väl*-satserna är det vanligt med subjektet i satsbasen, detta förekommer i 24 av 26 satser. Elva av satserna inleds med *de e väl*. I ett yttrande förekommer tre *väl*, se exempel I. Ett av dessa *väl* beror på att talaren avbryter sig och startar om.

3.4.5 Nog i satsen

Till skillnad från *ju* och *väl* kan *nog* enligt SAG stå som fundament. Däremot kan det inte stå som initialt eller finalt annex och inte heller fungera självständigt som icke-satsformad mening. Liksom *ju* och *väl* kan det placeras först bland adverbialen i mittfältet. I materialet förekommer *nog* som nämnts tidigare endast i mittfältsposition. Därmed betecknar det också i samtliga fall osäkerhet, som det brukar göra i satsens mitt. Något visshetsbeteckande *nog* i satsens början förekommer däremot inte. Av de sammanlagt 12 *nog*-satserna har samtliga FA-ordföljd. I fyra av *nog*-satserna förekommer fler än ett adverbial i mittfältet, och i samtliga fall står *nog* som förväntat först av dessa. I sex av satserna står subjektet i fundamentet. Fyra av satserna inleds av *de e nog*.

3.4.6 Samförekomster av *ju*, *väl* och *nog*

SAG påpekar i § 25 (SAG 4: 115) att *väl* på grund av sin betydelse inte kan stå tillsammans med *ju* i satsens mittfält, vilket däremot *nog* kan. Inga av de tre adverbialen förekommer i materialet tillsammans i en sats, alltså heller inte i mittfältsposition, däremot i samma yttrande. *Väl* och *ju* förekommer fem gånger i samma yttrande, och *ju* och *nog* förekommer två gånger. *Väl* och *nog* förekommer däremot inte tillsammans i materialet.

4. Diskussion

4.1 Har funktionerna hos *ju*, *väl* och *nog* förändrats?

När jag undersökte vilka funktioner adverbialen hade i satserna var inte mitt primära syfte att göra en uttömmande och allmängiltig kategorisering av funktionerna. Därtill var materialet alltför litet. Snarare ville jag försöka illustrera vilka av de funktioner tidigare forskare funnit hos adverbialen som återfanns i detta autentiska samtal. Jag fann då att *ju* funktioner i samtal 21 kunde delas in i tre större kategorier, konjunktionella, argumenterande och samhörighetsskapande, samt en mindre kategori där *ju* funktion var att tala om vilken slags evidens som låg till grund för påståendet. Funktionerna utesluter inte varandra, utan ett *ju* kan till exempel både visa på samband mellan satser och stödja ett argument. Att ett *ju* kan ha flera funktioner samtidigt har för övrigt också Eriksson funnit i sin undersökning. Han har då valt att prioritera kategorierna, så att till exempel ett *ju* som både är argumenterande och visar på samband mellan satser räknas som argumenterande. Detta har han gjort för att kunna föra in dem i olika kategorier och räkna ut hur stor andel *ju* som är argumenterande, klargörande, sambandsskapande osv. (1988: 82-84) Själv har jag valt att inte prioritera funktionerna och att inte utföra några kvantitativa beräkningar, då jag funnit att siffrorna i så fall skulle bli missvisande och leda till fel slutsatser eftersom ett *ju* så ofta har flera funktioner på samma gång. Att jag dock har funnit många konjunktionella och argumenterande *ju* beror på att samtalet jag studerat är en diskussion, med gott om argumentationer där *ju* både bygger upp argumenten och ger dem det självklarlas tyngd. Det är antagligen också det faktum att samtalet är en diskussion som gör att *ju* är något överrepresenterat i samtal 21 jämfört med materialet i *Talspråksfrekvenser*. De sätt att använda *ju* på som jag fann i materialet överrensstämde i stort sett med tidigare forskares rön. Den enda funktion jag fann utöver tidigare utredda funktioner var då *ju* användes bekräftande.

Hos *väl* och *nog* har jag inte funnit alla de funktioner i samtalet som tidigare forskare visat. Även detta beror delvis på samtalets art, det saknas till exempel artiga uppmaningar i en tidvis hetsig diskussion mellan några tonåriga klasskamrater. Det beror också på att dessa båda adverbial har förhållandevis få belägg i materialet. *Väl* har i samtalet funktionen att väjda om återkoppling, att visa att talaren inte är helt säker på att påståendet är sant, att mildra en värdering och möjligen i ett fall att visa lågt engagemang. *Nog* förekommer endast i mittfältsposition i det undersökta samtalet och uttrycker i varierande grad osäkerhet på sannolikhetshalten i ett yttrande, och då som SAG skriver utan att begära återkoppling. Det kan dessutom ha som funktion att mildra

en värdering. Det används också för att förstärka ett yttrande om sådant som talaren själv har bäst kännedom om.

Ett av de områden jag var intresserad av att undersöka då jag började med uppsatsarbetet var om det fanns något samband mellan adverbialens funktion och deras plats i satsen. Tidigare forskare har ju visat att platsen i satsen kan avgöra adverbialets betydelse. Eriksson visar till exempel att *ju* då det dubbleras sist i satsen ofta används i invändningar. Borgstam, Aijmer, Eriksson och SAG tar alla upp den skillnad som finns i betydelse hos *nog* om det är placerat främst eller i mitten av satsen. Ett *nog* i satsens början innebär visshet, ett *nog* i satsens mitt innebär ovisshet. Eftersom en så överväldigande del av de undersökta adverbialen i materialet var placerade i satsens mitt, 98% av alla *ju* och samtliga *väl* och *nog*, gick det inte att dra några slutsatser kring sambandet mellan adverbialens funktion och plats i satsen utifrån detta material. Visserligen användes *ju* dubblerat i en invändning, vilket stämmer med Erikssons resultat, men det går inte att säga något generellt utifrån ett enda exempel. De *nog* i jag fann i mittfällsposition betecknade visserligen i alla fall utom ett ovisshet, men jag fann inte några exempel på *nog* i någon annan position i satsen.

När jag valde att studera *ju*, *väl* och *nog* var jag också intresserad av att ta reda på om funktionerna hos dessa förändrats något de senaste årtiondena. Den forskning som finns sedan tidigare om *ju*, *väl* och *nog* börjar få några år på nacken. Andersson och Aijmer skrev sina artiklar på 1970-talet och Erikssons undersökning bygger på material från 1969 och 1976. SAG bygger till stora delar sin analys på forskning utförd på 1970-talet, till exempel Anderssons och Aijmers. GSM-materialet är inspelat 1997, och alltså cirka 20 år yngre. Kunde det ha skett en förändring i funktionerna hos dessa adverbial under 20 år? Att ord, i synnerhet små ord med svårdefinierad innebörd som *ju*, *väl* och *nog* får fler eller andra funktioner är något som kan hända över tiden. Wirdenäs har till exempel visat i uppsatsen "man blir liksom bara hallå"- Om talspråk i SAG (2000) att ordet *liksom* fått en utökad funktion under de senaste årtiondena. Från att främst ha fungerat som en bisatsinledare har *liksom* fått fler funktioner, framför allt i ungdomligt talspråk, till exempel att strukturera samtal, att visa att talaren säger skall tolkas ungefärligt och för att uttrycka försiktighet eller vädja om instämmande. (Wirdenäs refererar också till en undersökning av Kotsinas från 1991 som visar på liknande tendenser. Wirdenäs har kunnat styrka dessa genom det några år yngre GSM-materialet.) I det samtal jag studerat fungerar till exempel *liksom* samtalsstrukturerande genom att det stoppas in när talaren inte riktigt vet vad han tänker säga utan behöver betänketid utan att för den skull vilja släppa ifrån sig taluttrycket.

Det finns möjligen ett tecken i samtal 21 på att *ju* kan vara på väg att få en samtalsstrukturerande funktion. Detta är att talarna flera gånger avbryter sig själva och startar om direkt eller strax efter kombinationer som *de e ju* eller *den e ju*, som i exemplet nedan där jag har strukit under den aktuella sekvensen:

Ex. 36 Kent:

Sanna: [...] men jag vet inte man jag blir i alla fall
inte **glad** av lyssna på dom de blir man ju inte
Sonja: fast den **här** låten e ju ganska
Sanna: jo men den e ju den e ju ändå jag tycker vissa
låtar e **braa** så här.

Det verkar som om Sanna använder *den e ju* som ett sätt att ta turen och se till att hon får talutrymme redan innan hon bestämt sig helt för vad hon ska säga. Genom *den e ju* visar hon att hon tänker komma med ett argument och så långt hinner hon också i satsen utan att ha planerat fullt ut vad hon skall säga. Efter *ju* tar det stopp och hon får starta på nytt, men *den e ju* har tjänat sitt syfte, hon har fått det talutrymme hon ville ha. Sekvensen fungerar alltså för att ta turen ifrån de övriga, men ordet *ju* töms på samma gång på sitt innehåll eftersom talaren använder det utan att egentligen ha bestämt vilken språkhandling det skall stärka.

I likhet med *liksom* verkar *ju* nästan överanvändas av talarna i vissa sekvenser av samtal 21, som i exempel 33 där Sonja får in sex *ju* i samma yttrande. Till skillnad från *liksom* tycks dock inte *ju* i de allra flesta fall slängas in när talaren inte vet vad hon vill säga. Snarare använder talarna *ju* så frekvent för att kunna bygga upp argumentationerna och visa på samband mellan satser.

I materialet som helhet är det alldeles för få belägg på ett förändrat användande av *ju* för att man skall kunna säga att *ju* verkligen håller på att likt *liksom* få en utökad funktion. Kanske skulle man kunna se tydligare tecken på det om man undersökte ett större material. Det bestående intrycket jag får efter att ha studerat samtal 21 är i stället att funktionerna hos *ju*, *väl* och *nog* tycks vara så stabila. Av de funktioner jag har funnit i materialet återfinns i stort sett alla hos tidigare forskare. Inte minst har jag funnit det intressant att notera hur lik användningen av *ju*, *väl* och *nog* i samtal 21 är den i Erikssons diskussion från 1976. Trots att undersökningarna är gjorda i två olika städer, Stockholm och Göteborg, och det är mer än 20 år mellan dem tycks inte användningen av dessa adverbial ha förändrats nämnvärt i ungdomars talspråk.

4.2 Går det att använda satspositionsschema på talspråksmaterial?

I början av mitt uppsatsarbete funderade jag på om det alls gick att använda ett redskap som satspositionsschemat när det var ett talspråksmaterial jag skulle undersöka. När vi i dagligt tal talar om grammatik och grammatikforskning är det som regel skriftspråkets grammatik vi syftar på. Detta var länge den variant av språkligt uttryckssätt som forskare intresserade sig för och det är därför naturligt att de flesta redskap för grammatisk analys vi har idag är utvecklade för skriftspråket. Detta gäller rimligen också satspositionsschemat, som i sin ursprungliga form utvecklades av Diderichsen redan 1946.

Under de senaste åren har det dock utvecklats ett allt större intresse för det talade språket, och många forskare har på olika sätt visat på dess särart. En skriven text kan planeras i förväg och redigeras i efterhand. För talet gäller andra villkor. "I tal är planeringstiden kort, överblicken över texten starkt begränsad och möjligheten till korrektion i efterhand utesluten" skriver SAG-författarna i sin inledning (SAG 1: 28). I samtal är det också vanligt att vi avbryter varandra och oss själva, fyller ut orden med gester, miner och småljud och gör oss förstådda delvis utan ord med hjälp av nickar och dylikt. Talet skiljer sig alltså från skriften på många sätt. Är det då överhuvudtaget möjligt att tala om en gemensam grammatik för talat och skrivet språk, eller bör man använda helt nya redskap för att analysera talspråkets grammatik? Härom tvista de lärde. SAG utger sig för att vara en grammatik för både det talade och det skrivna språket, därför att SAG-författarna hävdar att det trots allt inte är så stora skillnader mellan talad och skriven svenska idag och att det går att tillämpa samma grammatiska regler på båda varianterna om än vissa konstruktioner bara används i den ena varianten. En del forskare har en annan åsikt. Maria Arnstad hävdar till exempel i en artikel i *Språkvård* 2/2000 att SAG inte är en grammatik för både tal och skrift eftersom den inte beskriver talspråket på dess egna villkor. Skillnaderna mellan tal- och skriftspråk skulle enligt Arnstad vara så stora till exempel vad gäller hur gränserna skall dras mellan ord, fraser, satser och meningar att det är svårt att använda samma grammatiska redskap för att beskriva de båda varianterna. Även Wirdenäs har i den uppsats som nämnts ovan påpekat att SAG i sin beskrivning av talat språk går miste om viktiga nyanser genom att de till exempel inte tar hänsyn till pauser, betoningar och turtagningsregler.

Det var med detta som bakgrund som jag först kände en tvekan för att använda satspositionsschemat på ett talspråksmaterial. Kanske skulle talet vara så skilt från skriften att det inte ens var lönt att försöka "pressa in" satserna i ett positionsschema. När jag ändå gjorde det blev det dock ett intressant resultat. Visst märks det tydligt att det rör sig

om ett talspråksmaterial. Det är gott om pauser, avbrott, överlappningar och satser som slutar ut i tomma intet. Ett exempel är yttrandet *de e ju viktigt de e väl därför dom e så respekterade som dom e ju ganska* där både *ju* och *ganska* onekligen hamnat på rätt underliga platser i satsen. Det finns också exempel på bristande kongruensböjning där talaren förmodligen planerat att säga något annat men ändrat sig mitt i yttrandet, som *den här låtarna e ju väldigt glada*. Det intressanta är dock att trots att det tydligt märks att det är ett talspråksmaterial går det att placera in satserna i ett positionsschema. Man kan då se att adverbialen, även om de stundtals sitter i ofullständiga eller ologiska satser, nästan alltid placeras på den förväntade platsen i mittfältet.

Genom att se satserna i ett positionsschema kan man också läsa ut intressanta talspråksmönster i materialet, som annars hade varit svår-fångade. Ett exempel är den ofta återkommande konstruktionen *de e ju*. Som jag nämnde ovan börjar inte mindre än 34% av *ju*-satserna på det sättet, och räknar man med varianter med pronomen som *den*, *dom*, *de här* och *den här* i början stiger andelen till 41%. Talspråksforskaren Jan Anward visade på ett seminarium i lingvistik i Göteborg den 5 december år 2000 att talare ofta återanvänder vissa konstruktioner i samtal, både egna och andras. De ofta återkommande mönstren i samtal 21 visar på samma sak.

Påfallande många av de satser som inleds med *de e* följt av *ju*, *väl* (*la*) eller *nog* är utbrytningskonstruktioner, som i exemplen nedan:

Ex. 37 Dansband

Stina: ja för de e ju mycke caféprogram som äldre kollar på [...]

Ex. 38. Dansband

Stina: a men de e la äldre då x som kollar på Bingo-lotto för dom e ju hemma på (.)kvällarna

Kanske är detta ett typiskt talspråksdrag. Jag har funnit 20 utbrytningskonstruktioner i de totalt 77 satser som inleds med antingen *de e ju*, *de e väl* eller *de e nog*, alltså i 26% av de satserna.

Det finns ännu mer intressant information att hämta ur satspositionsschemat än det jag nu nämnt, men det ryms inte inom denna uppsats. Jag får nöja mig med att konstatera att funktionerna hos *ju*, *väl* och *nog* i samtal 21 stämmer väl överens med de funktioner tidigare forskning visat, att funktionerna hos *ju* går att dela in i de tre stora kategorierna konjunktionella, argumenterande och samhörighetsskapande *ju* och att *ju*, *väl* och *nog* i över 99% av *ju*- *väl*- och *nog*-satserna i materialet står i satsens mittfält.

Litteraturförteckning

Otryckt källa:

Anward, Jan 2000. *Dialog och grammatisk struktur*. Stödpaper vid seminarium i lingvistik i Göteborg 5 december 2000

Tryckta källor:

- Aijmer, Karin 1977. Partiklarna ju och väl. I: *Nysvenska studier* 57, S. 205-216
- Aijmer, Karin 1979. Några talaktsfunktioner hos adverb i svenskan. I: *Svenskans beskrivning* 11, S. 5-20
- Allwood, Jens (red.) 1999: *Talspråksfrekvenser*. (Gothenburg Papers in Theoretical Linguistics S 21) Institutionen för lingvistik, Göteborgs universitet.
- Andersson, Lars-Gunnar, 1976. Talaktsadverbial. I: *Nysvenska studier* 55-56, S. 25-46
- Andersson, Lars-Gunnar, 1979. Talets signalord. I: Teleman, Ulf (red.) *Grammatik på villovägar*, S. 12-20 Stockholm: Svenska Språknämnden och Esselte Studium
- Arnstad, Maria 2000. SAG, det är en grammatik för både tal och skrift, eller? I: *Språkvård* 2000:2, S. 19-25
- Borgstam, Stina 1977. Nog är tillräckligt. I: *Nysvenska studier* 57, S. 217-226
- Eriksson, Mats 1988. Ju, väl, då ,va, alltså - En undersökning av talakts- adverbial i stockholmskt talspråk. I: *Studier i stockholmspråk* 1, (MINS 26.) S. 75-120. Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet.
- Grice, Paul 1989. Logic and conversation. I: *Studies in the Way of Words*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press
- Kotsinas, Ulla-Britt 1994. *Ungdomsspråk*. (Ord och stil 25.) Uppsala: Hallgren & Fallgren
- Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik. 1999. *Svenska Akademiens Grammatik*. Band 1 & 4. Stockholm: Norstedts
- Wirdeñäs, Karolina 2000: "man blir liksom bara hallå" - Om talspråk i SAG. I: Engdahl, Elisabet & Norén, Kerstin. (red.) *Att använda SAG - 29 uppsatser om Svenska Akademiens grammatik* (MISS 33) Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.

Bilaga 1.

Transkriptionsnyckel

Transkriptionsnyckeln är framtagen av Karolina Wirdenäs för projektet Gymnasisters språk- och musikvärldar

(.)	paus
bra musik	emfas
+bra musik+	sägs med höjd röst
°bra musik°	sägs med svag röst
bra musik	sägs skrattande
<i>bra musik</i>	sägs med förställd röst
braaaa musik	förlängt ljud
SKRATT	alla skrattar
SKRATTAR	talaren skrattar
BULLER	metakommentarer skrivs i versaler
bra [musik	överlappande tal
bra musik>>	yttrandet fortsätter längre ner
(bra musik)	osäker transkription
X,XX,XX	omöjligt att höra ett, två eller flera ord

dessutom har jag strukit under de aktuella adverbialen i varje exempel, samt eventuella andra intressanta satsled

Bilaga 2.

FA-satser

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar	
1		jag	började	[-]	skriva efter här nu ju	Finalt ju	
2	ja jag tycker att de e svensk pop men	de	e	[-]	ju	väldigt trendi musik så här trendpopare	
3	ja dom är ganska överdrivna för jag menar	dom	har	[-]	ju	ändrat stil mycket nu på sistone bara för dom ska vara så jävla coola	
4		mesia	e	dom	ju	inte	
5		de	e	[-]	ju	helt (forts. nedan)	Omstart
6		man	kan	[-]	ju	inte	dansa precis till det här va?
7	ja	nu	e	de	ju	extremt genom att de...	
8	men jag vet inte man jag blir i alla fall inte glaad av att lyssna på dom	det	blir	man	ju	inte	
9	fast	den här låten	e	[-]	ju	ganska	så här

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
10	jo men	den	e	[-] ju	(fortsätter nedan)	Omstart
11		den	e	[-] ju	ändå	jag tycker vissa låtar e braa här
12		den här	e	[-] ju		bra den låten (forst. nedan)
13	men	andra	e	[-] ju	inte bra	inte bra
14	men de e så svårt de där att se för	man	har	[-] ju	inte	hört liksom alla låtar menar jag så(.) utan(.) men liksom men om typ eh (forst. nedan)
15		jag	tycker	[-] ju		deras singlar e ganska bra (forts. nedan)
16	så att om dom andra låtarna e så här lika bra	så	e	dom ju	bra	bra
17	nä men	man	vet	[-] ju	lite	lite
18	jamen	de	e	[-] ju	mesit ändå...	mesit ändå...
19	ja	det viktigaste	verkar	[-] ju	inte	inte vara rösten de e hans image som e de viktigaste
20		vissa band	bygger	[-] ju	bara	på sin image
21		i de här fallet	e	de ju	så	så

Nr.	Författ	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
22		de	var	[-] ju	Backstreet Boys	
23	ja de e i alla fall musik	dom	gör	[-] ju	musiken själva å skriver den själva	
24		de	e	[-] ju	viktit de e väl därför dom e så pass respekterade som dom e ju ganska	Tre ju i yttrande, ju även i AF-satsen
25		de	e	[-] ju	bättre	
26		de	e	[-] ju	mycke bättre än de där Aqua å så	
27		den	e	[-] ju	konstgjord fast inte konstgjord på det sättet	
28	för	de	e	[-] ju	dom som har gjort den	Utbrytning
29	fast	dom	konstlar	[-] ju	tilllåtarna	
30	ja dom där	dom	skriver	[-] ju	jättekonstia texter	
31		i början	var	dom ju	mer pop (forts)	
32		de här	e	[-] ju	mer pop-perioden	
33	a men	de	e	[-] ju	lite rockiare	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
34		jag	tycker	[-] ju	(forst. nedan)	Omstart
35		Beatles	e	[-] ju	en av mina största ett av dom bästa band som finns	
36		de	e	[-] ju	verkligen alla som lyssnar på Beatles	Utbrytning
37	mmm men	många band ida	har	[-] ju	dom som liksom jättestora så här	
38	å	då	kommer	ju	Beatles upp på nåt sätt	Subj. e ju
39	fast	jag	gillar	[-] ju	den stilen	
40		de	har	[-] ju	inte me Beatles att göra	
41		de	e	[-] ju	dom själva	
42	fast	många låtar	e	[-] ju	så här nedstämda (forts.)	
43	å som	den här låtarna	e	[-] ju	väldigt glada	

Nr.	Förfalt	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
44	a	den har-låten	e	[-] ju inget	man lyssnar på om man är väldigt deprimerad	Utbygning
45	nä	det	finns	[-] ju både	deprimerande å glada låtar (forts.)	
46	å	en del låtar	kan	man ju	dansa till å	
47	Beatles e väldigt bra på fester å så för	alla	gillar	[-] ju	Beatles så då e de ingen som e sur å börjar gnälla	
48	de e nog därför ja	de	e	[-] ju	därför så många gillar det för att de e lätt	
49	nå å	texterna	e	[-] ju	välditenkla	
50	ja men dom första ja precis dom första e väldigt x dom andra är väldigt så här droogpåverkade	de	e	[-] ju bara	de	
51	mm. men	de	e	[-] ju	olika sorters texter också	
52	aa klassisk musik	de	hörde	man ju	me en gång så här	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
53	men de fick väldigt finns väldigt många bra egentligen för	vi	har	[-] ju	så här massa a (.) klassisk musik hemma å så (forts.)	
54	å	de	finns	[-] ju	hur mycke som helst som e	
55	a de e lite synn för man glömmmer faktiskt av den klassiska musiken för	den	kommer	[-] ju	inte alls in i meida eller så (.) (forts)	
56	för att	de	e	[-] ju	väldit skönt att lyssna på klassisk musik när man slappnar av	
57	fast de här e sånt jag lyssnar bara på de här när de ska vara så här lugnt å avslappat (.)	inte om jag e på sånt här partyhumör	sätter	jag ju	inte på Mozart	
58	fast	de	kan	[-] ju	bli så här dämpad stämning om man lyssnar (forts)	
59	för	då	sitter	ju	alla så här	Sub. e. ju

Nr.	Förfäلت	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
60	alltså ja menar om man äter midda me föräldrar å inte	om man äter me kompisar	lyssnar	man ju inte	på klassisk musik he mm.	
61	ja	musikaliska människor	lyssnar	[-] ju	på klassiskt	
62	jag tror ännu mer ännu äldre för	dom	var	[-] ju	inte me i den här popvågen på sexti- å sjuttitalet (forts)	
63	så	dom	har	[-] ju	inte så mycke att xxx	
64	ja i å för sej	de	finns	[-] ju	såna här djupingar så här hoo så här svart hår så här svarta kläder så (forts.)	
65	så (.)		finns	de ju	en del som spelar piano å så	
66	mm fast	de	e	[-] ju	häffit om de e me i filmer å sånt tycker jag klassisk musik	
67		fyrverkerier	brukar	[-] ju	vara x till klassik musik tycker jag	
68	men de e ofta så här att man	dom klassiska låtarra	känner	man ju	igen	
69	men	man	vet	[-] ju	inte vern som har gjort dom	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
70	nå ibland kan man höra	Mozart	e	[-] ju	lite mer hurtigt tycker jag	
71	aa exakt	man	får	[-] ju	av hårdare så här lite rock (forts)	
72	så		får	man ju	mer vad ska man säga engergi av x	
73		de	e	[-] ju	de	
74	ja men	de	e	[-] ju	ja men inte så	Omstart
75	men	de	e	[-] ju	hardcore(våget)	
76	man hö- för de första	man	hör	[-] ju	inte	texterna överhuvudet
77	men	de	e	[-] ju	så här aggressiv musik man ska bli så här aggressiv å x	
78	ja	de	e	[-] ju	väldigt stark puls i den (forts)	
79		om man står ganska långt fram på en konsert	kan	de ju	vara ganska kul	
80		de	e	[-] ju	jättemånga som blir veganer för att dom beundrar dom så här	Utbrytn.

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
81	ja du om man säger så	de	e	[-] ju	våldit många som e politist medvetna som börjar lyssna [...]	Utbryt
82	[...] så de	dom	e	[-] ju	så här eh (.) eh (.) vad heter de? medvetna	
83	för	de	e	[-] ju	en viss stil (forts.)	
84		annars	skulle	de ju	bli så att de e stilar som gillas [...]	
85	[...]	de	e	[-] ju	ganska konstigt att så många veganer lyssnar bara för att att som e veganer (forts.)	
86		då	kan	de ju	vara för musiken (.) enbart alla fall (forts.)	
87	för	alla veganer	kan	[-] ju	ha samma smak bara för att dom e veganer liksom eller (forts.)	
88		alla veganer	gillar	[-] ju	dom i å för sej men en del (forts.)	Omstart
89		de	e	[-] ju		
90		på ett sätt	tycker	man ju	att de e ganska sjukt men de e så (.) att (.) de e liksom olika	
91		så	verkar	det ju	vara många poppojkar som	Utbrytning

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
92		de	vet	man ju	inte i å för sej	
93	men de e mycke så kläderna	de	e	[-] ju	mycke me musikstil att göra	
94	men	nu	e	de ju	inne me indypopstil (forts)	
95	så	då	vet	man ju	de	
96	för	jag	lyssnar	[-] ju	på sån musik å jag försöker å inte vara för mycke	
97	men	de	blir	[-] ju	så om dom kläderna blir populä- eller moderna (forts)	
98		då	blir	ju	också de bara för att man förknipper dom me (.) kläder me en viss musikstil	sub. e. ju o f.v.
99		just nu	e	de ju	så här	
100	för jag menar	de	e	[-] ju	väldit (forts)	
101	ja	de	e	[-] ju	så lätt eh (.) å	
102		de	e	[-] ju	de som e på MTV (forts)	Utbrytning
103		de	e	[-] ju	dom som avgör också vad vi ska gilla(.) (forts)	Utbrytning
104		de	e	[-] ju	inte så	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
105	a (.) för när man sätter på ZTV	de	e	[-] ju	de liksom hela tiden tycker jag	
106	men de	hårdrock	e	de ju	mycket så här (.) de	
107	a mm (.) för jag menar	här	e	de ju	så mycket a jag vet inte exakt	
108	men	de	e	[-] ju	inte alltså många	
109		dom	turnerar	[-] ju	runnt i små olika orter...	
110	jajo men	de	stämmer	[-] ju		Finalt ju i mittfält
111	men de e mycke	de	e	[-] ju	så här tradition ute i små- orterna i småorterna att att de e såna här små festivaler i varje samhälle som kommer å turnerar runt å	
112	men	de	e	[-] ju	inte sämre att lyssna på då här musik (forts)	
113		de	e	[-] ju	upp till var och en liksom	
114	men	de	e	[-] ju	inte fördomar för om man kollar	
115	men de e nå för	de	e	[-] ju	dålig kvalitet på musiken liksom	
116	jaha	de	e	[-] ju	så här mysbyxor å traskor...	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
117	ja å x däruppe	de	e	[-] ju	så verkligen (.) de e de faktisk	
118	fast	man	har	[-] ju	hört de att eller att min farsa påstår att vissa såna band som Sven Ingvars å såna (forts)	
119		dom	e	[-] ju	(forts)	Omstart
120		dom	kan	[-] ju	redan de dom gör å så där (forts)	
121		de	finns	[-] ju	såna som	
122	men	de	skulle	[-] ju	inte vatt bättre i å för se j om dom xxx de skulle egentligen inte gjort nånting...	
123	men typ som Black Ingvars tycker jag e nästan ännu mer patetiska för	de	e	[-] ju	verkligen hemst	
124	men	de	e	[-] ju	för småbarn ju	Dubblerat ju
125		dom	spelar	[-] ju	x	Avbryts?
126	usch	dom	e	[-] ju	mer så ja trodde att som a såna här barn xx	
127	nå (.) då blir de dans å	de	e	[-] ju	de dom gör dom har inte inte så mycke att göra på (.)	Utbryt

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
128	nå men	dom	har	[-] ju	ingenring att göra på helgerma för de finns ingenring att göra ute på landet	
129	ja men	de	e	[-] ju	bevisat att de e så eller hur?	
130		man	kam	-] ju	inte nå	Avbryter sig
131		de	e	[-] ju	väldit många så här (.) radiolyssnare som lyssnar på sånt här	Utbrytning
132	nå men såna som lyssnar på P4 å	de	e	[-] ju	lite äldre så här (.) så jag tror att	
133	ja för	de	e	[-] ju	mycke caféprogram som äldre kollar på å (forts)	Utbrytning
134		då	e	de ju	alltid såna här me	
135	de e la äldre då som kollar på Bingolotto för	dom	e	[-] ju	hemma på (.) kvällarna	
136	min pappa jobbar på Volvo[...].] men han liksom sa att	de	finns	[-] ju	alla sorters människor där	FA: dir. citat
137	du sa de	du	sa	[-] ju	alldeles nyss	
138		de	sa	du ju		Finalt ju

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
139	jo	de	blir	de ju	dom har Volvo och villa och	
140		de	va	[-] ju	liksom innan musiken hade kommit till eller vad man ska säga x innan	
141	för	de	finns	[-] ju	väldigt bra vismusik (som Evert Taube å)	
142	men de	jag	lyssnar	[-] ju	in- (forts.)	
143	eller	man	lyssnar	[-] ju	inte på den här musiken (forts)	
144		de	e	[-] ju	äldre	
145	ja de e ändå mer så här för	då	fanns	ju	inget annat att lyssna på så (forts)	Sub.e. ju & f.v.
146		då	blev	det ju	så här (forts)	
147	men	nu	kan	man ju	faktiskt välja bort dansband	
148	ja för Fugees e ändå så här	om det hade vatt vanli	hade	man ju	kunnat säga (.) mer svarta mänkor men Fugees ee (.) så här som väldigt många lyssnar på	
149	men	dom här	kan	man ju	ändå liksom digga må lite till så här för vanlia såna band tycker jag ⁴⁹	
150	ja å	sen	e	de ju	xx	forts.avb.

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
152		de	e	[-] ju	mer kickerstilen	
151	ja	de	e	de ju	(.) som e lyssnar på de lite mer ja såna trendmånskor e lite mer a (.) svart å vit- klädda (.) (forts.)	Finalt <i>ju</i> Utbrytning
153	men	de	e	[-] ju	såna som	Utbrytning
154	a men	de	vänder sej	[-] ju	till dom (forts)	
155	ja på överhuvudet	man	hör	[-] ju	på café eh e!-i- kanske inte på caféer men på a precis om man e ute å så	
156	aa	jag	kan	[-] ju	inte dansa	
157	nå (.) men dom har gjort olika som den Killing me softly	den	e	[-] ju	xx	forts. avbr.
158	a men	de	e	[-] ju	ändå så här (.) cover	
159	a	det	stämmer	[-] ju	in (forts)	
160	att	man	gillar	[-] ju	verkligen inte de här hiphopmodet som	OBS! FA, ej AF-ordf.
161	för	man	vet	[-] ju	såna som gillar sån här musik (forts.)	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
162	de e så svårt att få in de själ v men herre guud	de	e	[-] ju liksom		Avbryter sig
163	men	de	vänder sej	[-] ju också	mot eh fattia (.) de gör de	
164	ja	de här	e	[-] ju	för lä- lågutbildade eller fattia	
165	jo men de behö- krävs inte så mycke (.) för att göra såna här låtar	de	e	[-] ju	lågutbildade som gör dee (.)	Utbrytning
166	ja men	dom	gör	[-] ju	alltså egna låtar (forts.)	Omstart
167		de	e	[-] ju	ka- (forts.)	
168		dom	behöver	[-] ju	inte ha instrument å så me när donn gör så här hiphop	
169	nå men	i Sverige	e	de ju	inte så stort me sån här musik som (.) eh (forts.)	
170	som	i USA	e	de ju	skit (.) stort så här	
171		de	e	[-] ju	sånaa eh kritiserande texter	
172	men	här	går	[-] ju	mer	Subjekt? omstart

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen
173	vi vi går på X-skolan så	här	går	[-] ju	hiphopare överhuvudet...
174	nå för	Fugees	vet	man ju	många som tycker om så här
175	a men då är det mer som Refused å så här	de	e	[-] ju	lite mer haardcoreakti...
176	a (.) men precis	hardcore	e	[-] ju	lite blandning mellan hårdrock å hiphop på nå sätt
177	ja	de	e	[-] ju	intressant
178	a men de om man ser	de	beror	[-] ju	på hur långt man ser tillbaka (forts)
179	men	de	e	[-] ju	så att svarta har mer rytmkänsla
180	a men	man	kommer	[-] väl	ihåg i huvet?
181	a	dom	försöker	[-] väl	härna dom lite så här
182	de e ju viktit	de	e	[-] väl	därför dom e så pass respekterade som dom e ju ganska
183	eller	dom	försöker	[-] väl	härna efter så här

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
184	men	de	har	[-] väl	aldrig varit så här	
185	nåmen	de	e	[-] väl	lite så här konstnärligt också på nåt sätt	
186		de	e	[-] väl	de ?	
187		de	e	[-] väl	de som e	Urbrytning
188	a men	de	e	[-] väl	egentligen inte så musikaliska personer	
189	men	dom	e	[-] väl	också mycket så här imageband där...	
190	ja för dom		e	de väl	de	
191		dom flesta	gillar	[-] väl	sån indypop (forts)	
192		de här	går	[-] väl	på typ sådär (.) på P1 å sånt på vardagarna?	
193	a men	de	e	[-] la	äldre då som kollar...	Urbrytning
194		de	e	[-] väl	de (forts)	
195		de här	e	[-] väl	om våra fördomar (forts)	
196		de	e	[-] väl	de som de här handlar om?	Urbrytning

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
197	ja det är klart det finns	alla som jobbar på Volvo	e	[-] väl	int samma människor	
198	men	de här	var	[-] väl	eh sån musik som som som spelades när det gick lite bättre för Sverige tror jag	Utbrytning
199	de va så här tretital		e	de väl		
200	men	de	va	[-] väl	så här a. (.) så här chict	
201	nå	de	e	[-] väl	äldre då som levde för xx	Utbrytning
202		de	finns	[-] väl	nån film som heter så kan kan du vissla Johanna?	
203	överhuvudet för jag menar utlämningsdom lyssnar lit-	dom	har	[-] väl	de mer i blodet lite mer sån här musik (.) än liksom	
204	jo (.) men	de	e	[-] väl	så dom har me sej en sån här stor bergsprängare ut med så här hiphop som	
205	jo men	de	e	[-] väl	deras kultur mer så här (.) tror jag	
206		de	e	[-] nog	därför ja de e ju därför så många gillar de för att de e lätt	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
207	men jag tror alla lyssnar liksom på klassist	de	e	[-] nog	liksom	(ofullts.)
208	men jag tror ändå de e alla sorter (.) som lyssnar på (.) men framför äll- allt		är	nog	liksom lite äldre som våra förfäldrar å så	Subjekt saknas, utbrt.
209	för	jag	gillar	[-] nog	mer så här mel-odi eller va heter de? melodiska låtar....	
210	mm nämen liksom	alla som jobbar där	lyssnar	[-] nog	inte	på dansband tror inte jag
211	alltså	de	e	[-] nog	såna som e åtti år nu (.) tror jag nästan bara som lyssnar som har kvar de	Utbrytning
212	a	de	e	[-] nog	för kommersiellt (för dom)	
213	a å så så		e	de nog	många utläggningar också tror jag också	
214		på discon	har	dom nog	mycke sånt de tror jag verktien	

Nr.	Förfält	Initialf.	Mittfält fin verb	resten av mittfältet	Slutfält resten av satsen	Kommentar
215	a	från början	va	de nog	så men däremot tror jag att de finns så här eller jag har hört att de finns så här (.) jättesvårt å jätte x hiphop å	
216		just Fugees	e	de nog	en del svenskar (forts)	Urbrytning
217	men	vanli hiphop	e	nog	inte många svenskar	Sats utan subjekt. Utbr.